

ΜΕΡΟΣ Α΄ : ΘΕΟΔΩΡΑ Η ΜΙΜΑΔΑ – ΧΟΡΕΥΤΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ Η ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΡΝΕΙΟΥ

1. Εισαγωγή

Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να εξετάσουμε την περίοδο της νεανικής ζωής της Θεοδώρας. Να εντοπίσουμε και να αναλύσουμε τα αίτια, τις αφορμές καθώς και ένα μέρος των ενδοοικογενειακών και εξωγενών παραμέτρων που προώθησαν και «εξέθεσαν» την ανήλικη κόρη του Ακακίου στο «κατάπταιστο» επάγγελμα της εταίρας, αλλά και στη σκοτεινή «κάστα» των ανθρώπων της ανομίας και της αισχύνης. Όμως, από την άλλη πλευρά, πιστεύω ότι θα μας δοθεί η ευκαιρία να ανακαλύψουμε όλα εκείνα τα θετικά στοιχεία ή και τα ηθικά ακόμη αποθέματα που η Θεοδώρα άντλησε από τις αντίξοες συνθήκες της παρελθοντικής της ζωής. Έτσι, από την ανίχνευση του νεανικού παρελθόντος της, ίσως, καταφέρουμε να κατανοήσουμε την εκούσια «απόδρασή» της από το παλιό, «μιαρό» περιβάλλον της, όπως και την αμφισβητούμενη, απίστευτη για πολλούς, «μετουσίωσή» της σε μια ενάρετη «Δέσποινα» του λαού.

2. Βασική αρχαία πηγή

Προκόπιος

Ο Προκόπιος διατείνεται πως όταν οι «ορφανές» κόρες του Ακακίου μεγάλωσαν, καθώς ήταν εύμορφες, αμέσως η μητέρα τους τις προώθησε στη σκηνή του θεάτρου και του τσίρκου. «*Τπερ δS τ? παιδιά ταἔτα Τς αβην ἴλθε... Αλλὺ Ὅς Ὑκάστη Νδοζέν οi Τς τᾶ Ἦργον τοἔτο Ὁραία ε»ναι*».¹ Με τον τρόπο αυτό ο, σύγχρονος της Θεοδώρας, ιστορικός, μας εισάγει στην φάση μιας βεβιασμένης ενηλικίωσης, τόσο της Θεοδώρας, όσο και των δύο αδελφών της. Έτσι, ενώ η μεγαλύτερη, η Κομιτώ, είχε ήδη γίνει μια διαβόητη εταίρα της εποχής της, η μικρότερη Θεοδώρα, φορώντας έναν

¹Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. IX, πργφ. 8-9, σ. 104.

κοντό χιτώνα με μακριά μανίκια,² την ακολουθούσε για να την υπηρετεί.³ Ήταν ένα χαριτωμένο γενικά κορίτσι η δευτερότοκη κόρη του Ακακίου· μικρού αναστήματος, με πρόσωπο όμορφο, αλλά μάλλον χλωμό και χωρίς τις «ερυθρές παρειές», που την εποχή εκείνη αποτελούσαν, κατά τη γνώμη του Προκοπίου, σύμβολο υγείας, ωραιότητας και ευρωστίας στις γυναίκες. Εκείνα, όμως, που περισσότερο ξεχώριζαν επάνω της ήταν τα εκφραστικά μάτια και το έντονο και διαπεραστικό της βλέμμα.⁴

Ο Προκόπιος διατείνεται ότι επειδή την εποχή εκείνη η Θεοδώρα δεν είχε ακόμα ωριμάσει,⁵ βρέθηκε, ως προς τις ερωτικές σχέσεις της με τους άνδρες, άπειρη. Γι αυτό επιδιδόταν σε «παρά φύσιν συνουσίαν» με δούλους και πανάθλιους τύπους, τόσο στο τσίρκο, όσο και σε οίκους ανοχής.⁶ Όταν κάποια στιγμή μπήκε στην εφηβεία, τότε ανέβηκε στη θεατρική σκηνή και έγινε το είδος της «πόρνης», που εκείνα τα χρόνια την αποκαλούσαν «πεζικάρια» ή «παρακατιανή».⁷ Δεν γνώριζε ούτε τραγούδι, ούτε χορό, ούτε κανένα μουσικό όργανο και, αρχικά τουλάχιστον, βοηθούσε τους μίμους και τους γελωτοποιούς. Όμως, καθώς τα κατάφερνε πολύ καλά στα αστεία, τα πειράγματα και την «χυδαία» παντομίμα, σύντομα, η νεαρή Θεοδώρα, έγινε περιζήτητη. «Ος γὰρ αζλήτρια οςδς ψάλτρια ἴν... οὐκ Τκ παντός Τργαζομένη τοῦ σώματος».⁸

Το μίσος που έτρεφε ο Προκόπιος⁹ για τη Θεοδώρα, γίνεται εμφανές στο ένατο κεφάλαιο του κειμένου του, όπου περιγράφει τα νεανικά χρόνια της αυτοκράτειρας και ιδιαίτερα τον βίο και την «άστατη πολιτεία της»¹⁰. Η εικόνα που θέλει να δώσει

²Τέτοιους χιτώνες φορούσαν οι μικρές σκλάβες εκείνης της εποχής. Βλ: Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., κεφ. ΙΧ, πργφ. 8-9. σ. 104, πρβλ. Ιμβριώτη Ρόζα, *Η Γυναίκα στο Βυζάντιο*, σσ. 120-129.

³βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. ΙΧ, πργφ. 9, σ. 104.

⁴Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. X, πργφ. 11, σ. 124.

⁵Την εποχή εκείνη η Θεοδώρα ήταν δώδεκα έως δεκατριών, περίπου, ετών: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. ΙΧ, πργφ. 10, σ. 104, πρβλ. G. Racht, *Θεοδώρα*, κεφ. I, σ. 7.

⁶Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. ΙΧ, πργφ. 10, σ. 104.

⁷Η λέξη στο πρωτότυπο κείμενο του Προκοπίου, είναι «πεζήν», ενώ, κυριολεκτικά και για ευνόητους λόγους, σήμαινε τον στρατιώτη του πεζικού που είχε την ταπεινότερη θέση στον ρωμαϊκό στρατό: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. ΙΧ, πργφ. 11-12, σ. 104.

⁸Κατά τον Προκόπιο, η θεοδώρα, δεν περιοριζόταν μόνο στην τέχνη της μιμικής, αλλά ασκούσε το επάγγελμα με όλο της το σώμα: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. ΙΧ, πργφ. 11-12, σ. 104.

⁹Dindorf, *Procopius Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae*, Teubner, τόμ. III, σ. 57.

¹⁰βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. ΙΧ, πργφ. 8-28, σσ. 104 -112, πρβλ. Απόστολος Καρπόζηλος, *Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι, Προκόπιος*, τόμ. I, κεφ. II, σ. 375.

είναι μιας, τελείως, «αναίσχυντης»¹¹ και «διεφθαρμένης»¹² γυναίκας, ανικανοποίητης ερωτικά, που από πολύ νωρίς επεδόθη στον «αγοραίο έρωτα». Συχνά και σε αυτή την τόσο τρυφερή ηλικία,¹³ έμενε έγκυος, αλλά, συμβουλευόμενη διάφορους «φαρμακούς» και μεταχειριζόμενη διάφορα μέσα, κατάφερνε, «κατά το πλείστον», να αποβάλλει¹⁴ «*ἠΏσων γαρ τις οἴτως ὀδύνης Βπάσης οἴδαμή γέγονεν Ἰπέι και Ἰς ζυναγωγίμον δείπνον πολλάκις Ἰθούσα ζίν νεανίαις δέκα,... ἠδε παρά τοξ Τκείνων οσκέτας σούσα τριάκοντα Ἄντας, Ἰν οἴτω τύχοι, ζυνεδιάζετο μέν αζτἸν ἸκάστἸ, κόρον δS οζδ' Ἰς ταύτης δή τἸς μισητίας Τλάμβανε*».¹⁵

Σύμφωνα με τον Καισαρέα χρονικογράφο, πολλές φορές, η Θεοδώρα γδυνόταν ακόμη και στο θέατρο και στεκόταν γυμνή ανάμεσα στους θεατές. Έπειτα ξάπλωνε στο πάτωμα της σκηνής και κείτονταν ανάσκελα, ντυμένη μόνο με μια μικροσκοπική ποδιά. Και αυτό, όχι επειδή ντρεπόταν αλλά διότι απαγορευόταν η «απόλυτη γύμνια» στους ηθοποιούς των θεατρικών παραστάσεων. Είναι προφανές, ότι το αίσθημα της ντροπής, των ηθικών κανόνων και των ορίων, φαίνεται πως δεν ήταν ισχυρά για την πολύ νεαρή σε ηλικία και ανώριμη Θεοδώρα, που από παιδί μεγάλωσε σε μια κοινωνία περιθωριακών και σε έναν κόσμο με πόρνες, σκλάβους και ανθρώπους του θεάματος.¹⁶ Άλλωστε, η διαστροφή της¹⁷ ήταν τόσο έκδηλη, ώστε αυτοί που την πλησίαζαν και την συναναστρέφονταν, αμέσως στιγματίζονταν ως έκφυλοι. Επίσης

¹¹βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 20-22, σ. 108.

¹²«Θίτες δέ τίνες ος δέ τἸ νργον τόδε Τνέκειτο (επέκειτο),...κα' φιλοτιμουμένγ Τπί ταύτγ δZ τἸ πράξει Τΰκει.»: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 21-22, σσ. 108-110.

¹³Κατά την εκτίμηση του Προκοπίου, στην ηλικία των δεκαπέντε, περίπου, χρόνων: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 18-19. σ. 108.

¹⁴Σύμφωνα με το κείμενο του Προκοπίου, μια από τις απόπειρες της Θεοδώρας να αποβάλλει απέτυχε και τοιουτοτρόπως γεννήθηκε η «ανώνυμη» κόρη της, που με τη σειρά της απέκτησε έναν γιο τον Αναστάσιο, κατ' άλλους Ιωάννη ή Αθανάσιο: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 19, σ. 108, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, εισ. Dewing, σ. 21, πρβλ. Ιωάννης Εφέσιος, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, γερμαν. μετάφρ, σσ. 55, 196, πρβλ. Μιχαήλ Σύρος, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, σ. 197.

¹⁵Στο απόσπασμα αυτό, από το πρωτότυπο κείμενο του Προκοπίου, αναφέρεται ότι πουθενά στον κόσμο δεν γεννήθηκε κανείς τόσο παραδομένος σε κάθε είδους ηδονή όσο η Θεοδώρα: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 16, σ. 106.

¹⁶βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 1-7, σσ. 102-104, πρβλ. Α. Καρπόζηλος, *Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι*, τόμ. Α', κεφ. Β' *Προκόπιος*, σ. 375.

¹⁷Ορισμένα αποσπάσματα του IX κεφαλαίου της *Απόκρυφης Ιστορίας* του Προκοπίου, αναφορικά με τις ερωτικές δραστηριότητες και διαστροφές της θυγατέρας του θηριοτρόφου, έχουν χαρακτηριστεί ως πορνογραφικά. Μάλιστα, στο βιβλίο του ο Baldwin, παρότι προσπαθεί να δείξει ότι ο Προκόπιος στις περιγραφές του είχε υπόψη του ανάλογες ερωτικές περιγραφές, εν τούτοις, τα παραδείγματα που παρουσιάζει προέρχονται κατά κύριο λόγο από τη Λατινική Γραμματεία, γνώση της οποίας είναι αμφίβολο αν ο ίδιος ο Καισαρέας χρονικογράφος κατείχε: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ, VI, κεφ. IX, πργφ. 10-26, σσ. 104 -110, πρβλ. B. Baldwin, «*Sexual Rhetoric in Procopius*», *Mnemosyne* 40, σσ. 150-152.

αξιοσέβαστα πρόσωπα, όταν την συναντούσαν στην αγορά, άλλαζαν δρόμο και απομακρύνονταν βιαστικά από φόβο μήπως την αγγίξουν και κολλήσουν το μίασμα. Αν πάλι την έβλεπαν το πρωί, τό θεωρούσαν γρουσουζιά.¹⁸ Όσο για τις σχέσεις της Θεοδώρας με τις άλλες γυναίκες του θεάτρου, η συμπεριφορά της προς αυτές χαρακτηριζόταν από τόση επιθετικότητα, αγριότητα, και φθόνο, που δίκαια, κατά τον Προκόπιο, την παρομοίαζαν με «σκορπιό».¹⁹

Σύμφωνα με τα παραπάνω γεγονότα, πιστεύω ότι για μια ακόμη φορά ο Προκόπιος, με παντελή έλλειψη επιείκειας, στοιχειώδους σεβασμού, αλλά και με υπερβολή και χωρίς κανέναν δισταγμό, καταδικάζει τη Θεοδώρα ως μια «εκ πεποιθήσεως πόρνη», ενώ, ταυτόχρονα την καταβιάζει, για τους δικούς του προσωπικούς λόγους, στην έσχατη βαθμίδα της γυναικείας υπόστασης και αξιοπρέπειας. Δεν δικαιολογεί καν την καταγωγή και το περιβάλλον της, ενώ, σε κάθε περιγραφή περιστατικών της ζωής της, δεν φείδεται προσβλητικών χαρακτηρισμών

3. Σύγχρονοι βυζαντινολόγοι – Ιστορικοί συγγραφείς – Μυθιστοριογράφοι

3.1 C. Diehl

Έχοντας και πάλι ως βάση και γνώμονα το κείμενο του Προκοπίου, ο C. Diehl υποστηρίζει ότι η «πρακτική» χήρα του Ακάκιου έσπρωξε τις ευειδείς κόρες της διαδοχικά στο θέατρο και με ό,τι αυτό σήμαινε εκείνη την εποχή. Η Κομιτώ, η πρωτότοκη, έχοντας η ίδια λαμπρή επιτυχία, πήρε κοντά της και τη δεύτερη σε ηλικία αδελφή είτε για να την συνοδεύει στις κοσμικές συγκεντρώσεις είτε για να παίζει σε ρόλους μικρής καμαριέρας. Η Θεοδώρα μπήκε νεότατη σε μια ύποπτη «κοινωνία διεφθαρμένων καλοζωϊστών» και «εκεί»²⁰ υπέστηκε πολλές «ακάθαρτες επαφές» και «αδιάκριτες οικειότητες». Έτσι, πολύ φυσικά, προετοιμάστηκε για το πεπρωμένο της

¹⁸ «οι μὲν οὖν αὐτὸν αὖτ' ἐπλησίαζοντες... ἄλλως τε καὶ Ἀρχομῆνης ἡμέρας βλάσφημος ὁσωνός»: βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ., VI, κεφ. IX, πργφ. 25-26, σσ. 110.

¹⁹ Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ., VI, κεφ. IX, πργφ. 21-28, σσ. 108-112.

²⁰ Με τη λέξη «εκεί» εννοούνται οι αρχοντικοί προθάλαμοι στα μέγαρα των βυζαντινών πατρικίων: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 15, πρβλ. C. Diehl, *Βυζαντινές Μορφές*, κεφ. III, σ.70.

και όταν μεγάλωσε, αναζήτησε την τύχη της στη σκηνή εκεί όπου και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς της την είχαν βρει.²¹

Και κατά τον C. Diehl, που στο σημείο αυτό ευθυγραμμίζεται με τον Προκόπιο, η Θεοδώρα, ήταν λεπτή, κοντή, και τρισαγαρωμένη. Ο ίδιος, την εγκωμιάζει και την παρουσιάζει ως «*απερίγραπτα γοητευτική, με ασύγκριτη χάρη*» και συμπληρώνει πως «*μια τόσο υπέροχη και σπάνια ομορφιά, ούτε τα λόγια, αλλά μήτε και τα έργα τέχνης θα μπορούσαν να την εκφράσουν με ακρίβεια*».²² Από την «*πανίσχυρη*» αυτή γοητεία που τόσες κατακτήσεις έμελλε να της δώσει, συνεχίζει την εξιστόρησή του ο C. Diehl, ελάχιστα πράγματα απομένουν στο επίσημο πορτραίτο της που βλέπουμε στον Άγιο Βιτάλιο της Ραβέννας, στο ερημικό άβατο με τα λαμπρά «ολόχρυσα» μωσαϊκά. Εκεί, κάτω από τον μακρύ αυτοκρατορικό μανδύα και παρά τη λάμψη του μεγαλείου της, τη λαμπρή της φορεσιά και τα πολύτιμα κοσμήματα, η κορμοστασιά της Θεοδώρας δείχνει πιο ψηλή και άκαμπτη. Το βαρύ διάδημα, πάνω από την πυκνή περούκα, μόλις που αφήνει να φανούν τα μαύρα μαλλιά και το πρόσωπό της. Αυτό το πρόσωπο, το μικροκαμωμένο, το λεπτό, το κάπως οστεώδες και ωοειδές, με τη μεγάλη μύτη την ίσια και λεπτή, αλλά και με μια σοβαρότητα επίσημη και μελαγχολική. Το μόνο χαρακτηριστικό που παραμένει αναλλοίωτο στη «*μαραμμένη*» αυτή μορφή είναι, κατά τον βυζαντινολόγο, τα «*όμορφα*» μάτια της που, κάτω από τη σκούρα γραμμή των φρυδιών της, καταναγάζουν και επισκιάζουν ολόκληρο το πρόσωπό της. Και ο ίδιος συγγραφέας επιμένει, ότι αν θέλουμε σήμερα να έχουμε μια ιδέα για το τι ήταν τον καιρό της λάμψης της η αυτοκράτειρα Θεοδώρα, θα πρέπει να ανατρέξουμε στα πορτραίτα διάφορων «*φημισμένων*» ζωγράφων.²³ Εκεί, θα δούμε πώς αρκετοί καλλιτέχνες και χάρη στην τεχνοτροπία τους, κατάφεραν να αναγεννήσουν τη σκοτεινή της μορφή και αντλώντας έμπνευση από το μωσαϊκό της Ραβέννας, να ξαναδώσουν στην ψυχρή και άχρωμη εικόνα της κάτι από τη χαμένη γοητεία του πρωτότυπου²⁴

Ο C. Diehl, στο σημείο αυτό αντίθετος με τον Προκόπιο, εκτός από την εμφάνιση της Θεοδώρας αναφέρεται επίσης και σε άλλες πτυχές του χαρακτήρα της καθώς και της

²¹C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 15.

²²βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 15.

²³Από τον ιστορικό αναφέρονται τα ονόματα των σύγχρονων ζωγράφων, Κλαιρέν και Μπενζαμέν Κωνσταν: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σσ. 15.

²⁴C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σσ. 15-16.

όλης προσωπικότητάς της. Την περιγράφει ως ευφυή, πνευματώδη, διασκεδαστική και με ακαταμάχητη γοητεία που, όμως, την χρησιμοποιούσε μόνο όταν η ίδια ήθελε να αρέσει. Ο ίδιος ιστορικός διατείνεται πως η κόρη του Ακακίου διέθετε μια «αστεία» πονηριά που προκαλούσε τους «αλαφρόμυαλους» θαυμαστές της, αλλά και τόλμη, *θρασύτητα*,²⁵ όπως και «απρεπή» πειρακτική διάθεση και οξύ λόγο, πράγματα με τα οποία επεδίωκε να προκαλεί το γέλιο του κοινού της. Επίσης, η Θεοδώρα είχε μέσα της τη φλέβα της «καμποτίνας»,²⁶ κάτι που «αφειδώς» εκμεταλλευόταν στη σκηνή και μάλιστα σε βάρος των άλλων θεατρίνων γυναικών που έπαιζαν μαζί της και συχνά γίνονταν αποδέκτες της «κακίας» της.²⁷

Σύμφωνα με τον Γάλλο βυζαντινολόγο, η «μυιάδα» Θεοδώρα υπήρξε «ιδιαίτερα» φιλόδοξη.²⁸ Με χορευτικές φιγούρες,²⁹ «απίθανα λόγια» και «στάσεις», επιζητούσε να θαυμάζουν περισσότερο την ομορφιά παρά την φρόνησή της.³⁰ Η κοινή γνώμη την άφηνε μάλλον αδιάφορη, τόσο που, κυνηγώντας άφοβα τις περιπέτειες, περιήλθε σε στενοχώριες και οδυνηρές δοκιμασίες που της στοίχισαν ακριβά. Παρά τη θέλησή της απέκτησε πρώτα ένα γιο, τον Ιωάννη και κατόπιν μια κόρη, αγνώστου μέχρι σήμερα ονόματος.³¹ Και ήταν το 517 μ.Χ., περίπου, όταν η Θεοδώρα, δεκαοκτώ ετών, παρά

²⁵Στο σημείο αυτό παρατηρούμε ότι ο C. Diehl, συμφωνώντας με τον Προκόπιο, σημειώνει ότι η Θεοδώρα δεν είχε ηθικές προκαταλήψεις και αναρωτιέται που, άραγε, θα μπορούσε να τις αποκτήσει. Συγχρόνως, ο βυζαντινολόγος προσθέτει πως η κόρη του Ακακίου διέθετε μια σπάνια όσο και «ακούραστη ερωτόληπτη ιδιοσυγκρασία», γεγονός που συντέλεσε να πετύχει και σε άλλους τομείς εκτός από το θέατρο: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 16.

²⁶Καμποτίνος, -α = 1. ο ατάλαντος, πλανόδιος ηθοποιός. 2. (κατ'επέκτ.) άνθρωπος μηδαμινής αξίας, που προσπαθεί με απατεωνιές να φαίνεται σπουδαίος. ΣΥΝ. αγύρτης, κομπογιαν(ν)ίτης, τσαρλατάνος. Με αυτή τη λέξη χρωματίζει ο C. Diehl, το θεατρικό ταλέντο της θεοδώρας, και σχολιάζει: «επειδή δεν της άρεσε καθόλου να είναι αυλήτρια, τραγουδίστρια ή χορεύτρια, προτιμούσε να φιγουράρει σε “ταμπλώ βιβάν,” (νεώτερα, ταμπλό βιβάν = η εικόνα που σχηματίζουν πάνω σε σκηνή θεάτρου άτομα, τα οποία στέκουν σε διάφορες στάσεις) όπου μπορούσε να εκθέτει ακάλυπτη μια ομορφιά για την οποία υπερηφανεύονταν. Επίσης, η ίδια αρεσκόταν να παίζει σε χοντροκομμένες παντομίμες, όπου το μπρίο και η κωμική της φλέβα έβρισκαν την ευκαιρία να εκδηλωθούν ελεύθερα σε τέτοιο μάλιστα υπερβολικό σημείο, που τα χτυπήματα έπεφταν “βροχή” ενώ εκείνη δεχόταν τους μπάτσους με ξεκαρδιστικούς μορφασμούς»: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 16, πρβλ. Γ. Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, σ. 828.

²⁷C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 16.

²⁸βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σσ. 16-17.

²⁹Όπως αυτές του «χορού της κοιλίας»: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 17.

³⁰Κατά τη γνωστή «εναργή» φράση, η «φιλανθρωπία» της Θεοδώρας σχετικά με τους άνδρες ήταν «πάγκοινη» Έτσι, γρήγορα έγινε ονομαστή για τις «τρέλλες» των συμποσίων της, τη θρασύτητα των λόγων της και το πλήθος των εραστών της: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 16.

³¹Παρότι, όπως έχει ήδη λεχθεί, η Θεοδώρα «απόφυγει» να «αποφύγει» ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, της συνέβηκε και αυτό. Ήταν δε, κατά τον Προκόπιο, τόσο παγερή η «υποδοχή» του γιου της Ιωάννη από την ίδια, ώστε ο πατέρας, κάποιος Άραβας, τον πήρε μαζί του στην πατρίδα του, μη κρίνοντας φρόνιμο να της εμπιστευθεί τη φροντίδα του. Φαίνεται, όμως, ότι το μάθημα αυτό δεν την ωφέλησε απόλυτα. Πάντως, κατά τον C. Diehl, η Θεοδώρα ασχολήθηκε περισσότερο με την κόρη της, στην οποία μάλιστα έδειξε αρκετή μητρική στοργή: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σσ. 17-18.

τη νεότητά της και με την ευείδεια, το πνεύμα και την κλίση της στις απολαύσεις είχε γίνει μια από τις «θεές» του βυζαντινού «ημικόσμου». ³² Και στο σημείο αυτό ο C. Diehl παρεμβαίνει και σχολιάζει πως αν συμφωνούσαμε «απόλυτα» με τον λίβελλο του Προκοπίου για την δευτερότοκη κόρη του Ακακίου, τότε η Μεσσαλίνα ³³ δεν θα μπορούσε να συγκριθεί με τη μετέπειτα Άννα και, σε σύγκριση μαζί της, θα ήταν μια γυναίκα με μέτριες απαιτήσεις και ήθη ανεκτά. ³⁴ Όπως, καθώς προσθέτει ο ίδιος βυζαντινολόγος, κάτι παρόμοιο θα συνέβαινε αν αποδεικνυόταν «ακριβής» η μετάφραση του κειμένου του Σύριου, Ιωάννη Εφέσιου ³⁵ και στην οποία ο προσωπικός φίλος της μετέπειτα μονάρχισσας την αποκαλεί «Θεοδώρα η Πόρνη» ή αλλιώς, «Θεοδώρα η εκ του Πορνείου». Τότε, όπως ισχυρίζεται ο C. Diehl, έστω και με μια μόνο λέξη από τις δύο παραπάνω φράσεις, η εγκυρότητα της *Απόκρυφης Ιστορίας* θα είχε «αυτόματα» κατοχυρωθεί ³⁶

Ο C. Diehl, πιστεύω, πέρα από την ευγενική γλώσσα που χρησιμοποιεί στο κείμενό του, παρά την προσεκτική εξιστόρηση των γεγονότων σχετικά με τη θεατρική καριέρα της Θεοδώρας, δεν απέχει πολύ από την κριτική του Προκοπίου. Η διήγηση περιστατικών της ζωής της είναι σχεδόν ή ίδια και στους δύο συγγραφείς, αν και σε ηπιότερο «στυλ». Τέλος δε, εκτιμώ πως μπορεί αφ' ενός ο C. Diehl να μην εγκρίνει την εμπάθεια και τον ψόγο που κυριαρχούν στην *Απόκρυφη Ιστορία*, αφ' ετέρου, όμως, την θεωρεί έγκυρη ως προς την ιστορικότητα των πληροφοριών της. Γι αυτό και την χρησιμοποιεί ως βάση γραφής της «ιδικής» του *Αυτοκράτειρας Θεοδώρας*.

3.2 Κ. Θεοχάρους

³²Με τη λέξη «ημικόσμος», εννοείται από τον C. Diehl ο υπόκοσμος της Κωνσταντινούπολης και κατ' επέκταση του Βυζαντίου: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σσ. 17-18.

³³Σύζυγος του Ρωμαίου αυτοκράτορα Κλαυδίου, περιώνυμη για την ανήθικη και αδίστακτη συμπεριφορά της. Γενικά, χρησιμοποιείται ως μετωνύμιο μιας ανίερης και ανέντιμης γυναίκας: βλ. C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 17, πρβλ. Γ. Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, σ. 1079.

³⁴C. Diehl, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. I, σ. 17.

³⁵Ο Ιωάννης, ο μετωνομαζόμενος Εφέσιος, ήταν ένας μονοφυσίτης ιερωμένος από την Έφεσο της Συρίας. Υπήρξε προσωπικός φίλος της Θεοδώρας και τη συμβούλευε καθ' όλη, σχεδόν, τη διάρκεια της μοναρχίας της: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, μέρ. I, κεφ. V, σ. 42.

³⁶C. Diehl, *Θεοδώρα*, κεφ. μέρ. I, κεφ. V, σ. 42.

Ο Κ. Θεοχάρους, επιβεβαιώνοντας τον Προκόπιο και τον C. Diehl, αναφέρει πως οι τρεις κόρες του Ακάκιου μεγάλωσαν και εξελίχτηκαν σε «όμορφες κοπέλες». ³⁷ Όταν ο ερωτικός φίλος της μητέρα τους, Φίλιππος, ³⁸ ανάπηρος ύστερα από ατύχημα και πλέον ανήμπορος αποφάσισε να τις προωθήσει στην πορνεία, ³⁹ η χήρα αντέδρασε βίαια και καθώς τώρα ήταν πλούσια, ⁴⁰ πήρε τα παιδιά της και εγκαταστάθηκαν σε ένα μεγαλύτερο και σε καλή συνοικία σπίτι, που ανήκε στον τελευταίο εραστή της. ⁴¹ Από εκεί, πρώτη έφυγε η Κομιτώ, όταν, κατόπιν της γνωριμίας και σχέσης της με έναν νεαρό, ⁴² τον ακολούθησε και άρχισε να συζεί μαζί του, ενώ, ταυτόχρονα, έπιασε δουλειά στο θέατρο της φημισμένης μιμάδας Ινδαρώς. ⁴³ Εν τω μεταξύ, η θεοδώρα, μαζί με την μικρή της αδελφή και την μητέρα τους, κακοπερνούσαν και υπέφεραν από τον εραστή ⁴⁴ της τελευταίας, ο οποίος τις παρενοχλούσε σεξουαλικά και τις χτυπούσε ανελέητα. Έτσι, στη συνέχεια, κάποια μέρα και η δευτερότοκη κόρη του αρκτοτρόφου εγκατέλειψε το σπίτι, ενώ, με τη βοήθεια της μεγαλύτερης αδελφής, Κομιτώς, βρήκε δουλειά και κατάλυμα στον θίασο της Ινδαρώς, ⁴⁵ εισερχόμενη «θριαμβευτικά» με τη σειρά της, στον «μιαρό» κόσμο του θεάτρου και της πορνείας.

Ο Κ. Θεοχάρους, αφού πρώτα υπερτονίζει το πολύ «νεαρό» της τρυφερής ηλικίας της Θεοδώρας, έπειτα, επιθυμώντας, ίσως, να την υπερασπισθεί, ισχυρίζεται πως, αρχικά τουλάχιστον, η ηρωίδα αυτού του μυθιστοριογραφήματος δεν είχε καμιά σχέση με τη μάλλον ατάλαντη καλλιτέχνη και «σεξουαλικά ακόρεστη» εταίρα του Προκοπίου και του C. Diehl, όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Μπορεί η Θεοδώρα, όπως

³⁷ Κατά τη διήγηση του μυθιστοριογράφου, Κ. Θεοχάρους, την εποχή εκείνη η Κομιτώ, δεκαεπτά ετών, ήταν ήδη μια αρκετά όμορφη και φιλάρεσκη νέα, ενώ η θεοδώρα, περίπου στα δέκαπέντε και ακόμη ασχημάτιστη, ήταν κάπως άχαρη και κλεισμένη στον εαυτό της. Η ευμορφότερη ήταν η μικρή, η Αναστασία: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σσ. 75-76.

³⁸ βλ. Κ. Θεοχάρους, *Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 75.

³⁹ Προκειμένου να κερδίσει χρήματα ο Φίλιππος, θέλησε να βγάλει στο δρόμο τις κόρες της ερωμένης του. Για να το πραγματοποιήσει δε ανενόχλητα το σκοπό του, σκέφτηκε να σκοτώσει τη χήρα με δηλητήριο: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 76.

⁴⁰ Η χήρα, την εποχή εκείνη, είχε πλούσιους εραστές, ο τελευταίος των οποίων, ήταν έμπορος: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 76.

⁴¹ Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 76.

⁴² Ο φίλος της Κομιτώς, ένας ωραίος νέος, ήταν «κράχτης» στο θέατρο της μεγάλης ηθοποιού της εποχής, της Ινδαρώς: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 76.

⁴³ Η Ινδαρώ ήταν ονομαστή μιμάδα της εποχής της, που έπαιζε στη σκηνή και ταυτόχρονα δίδασκε την τέχνη του θεάτρου: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 76.

⁴⁴ Ο εραστής αυτός, της μητέρας της Θεοδώρας, παραμένει ανώνυμος, καθώς η Ιστορία δεν έσωσε το όνομά του: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 77.

⁴⁵ Η Ινδαρώ, αφού δοκίμασε τη Θεοδώρα στη σκηνή και είδε τι γνωρίζει, της έδωσε προσωρινά τη θέση της βοηθού της αδελφής της. Ακόμη, της υποσχέθηκε πως θα της μάθαινε τόσα πολλά, ώστε κάποια μέρα η δευτερότοκη κόρη του Ακακίου θα ανέβαινε στα πιο υψηλά σκαλοπάτια της τέχνης και θα ευγνωμονούσε τη δασκάλα της: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 77.

αποφαίνεται ο ίδιος συγγραφέας, μαθητεύοντας δίπλα στην δασκάλα Ινδαρώ, να έγινε μια «άψογη» χορεύτρια και μίμος,⁴⁶ αν και περισσότερο του πρέποντος χυδαία και τολμηρή στη σκηνή.⁴⁷ Εν τούτοις, όμως, στην προσωπική της ζωή η αυγούστα ήταν τελείως διαφορετική,⁴⁸ θάλεγε κανείς, με αποστροφή προς τους άντρες. Μετά από κάθε παράσταση, απομονωνόταν στον εαυτό της μη επιζητώντας καμμία ανδρική συντροφιά και με μόνη της εύνοια⁴⁹ προς το ισχυρό φύλο, ένα χαμόγελο ή χάδι στα μάγουλα των θαυμαστών που τη συνόδευαν στο σπίτι της, σκορπίζοντας χρυσά δηνάρια⁵⁰ στην εξώθυρά της.⁵¹

Σύμφωνα με τον Κ. Θεοχάρους, ως εξαίρεση στην εγκρατή και επιφυλακτική αυτή στάση της θεοδώρας, ίσως, θα πρέπει να αναφερθεί η γνωριμία της με τον εκατόνταρχο Εκήβολο,⁵² ύστερα από ένα τυχαίο περιστατικό. Κάποιο βράδυ, δηλαδή, ενώ επέστρεφε στο σπίτι της μετά την παράσταση, μια ομάδα νεαρών ευγενών της επετέθηκε σεξουαλικά. Τη διάσωσή της, τότε, ανέλαβε ένας νέος και ευειδής περαστικός, ο Εκήβολος, αξιωματούχος όπως προαναφέρθηκε και σωματοφύλακας του Καίσαρα. Η Θεοδώρα, η οποία απέκρυψε από τον σωτήρα της ότι ήταν θεατρίνα,⁵³ συγκινήθηκε από την ευγένεια και το ενδιαφέρον του γι αυτήν.

⁴⁶Αποψη του ίδιου μυθιστοριογράφου για τη Θεοδώρα, παρότι, στα παραπάνω κείμενα του Προκοπίου και του C. Diehl, η Θεοδώρα δεν ήταν ούτε καλή ηθοποιός, ούτε χορεύτρια, αλλά ούτε καν μια μέτρια τραγουδίστρια: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 78.

⁴⁷Ο Κ. Θεοχάρους αναφέρει ότι στο θέατρο η θεοδώρα εφεύρισκε τεχνάσματα και κατασκεύαζε από μόνη της σκηνές, δηλαδή τέτοιες, που ξεσήκωναν τον ενθουσιασμό των θεατών. Εκείνο, όμως, που ξεσήκωνε τα πλήθη και προκαλούσε παραλήρημα, ήταν ο ερωτικός της διάλογος με έναν ιερέα, τον οποίο, αφού πρώτα με τα καμώματά της τον έκανε να την ερωτευτεί, κατόπιν εκείνη αρνιόταν να ανταποκριθεί στο πάθος του, αλλά τελικά ενέδιδε και δήθεν «*παρασυρόταν*» μαζί του στα παρασκήνια: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σσ. 78-79.

⁴⁸Η θεοδώρα στο κείμενο αυτό του Κ. Θεοχάρους, παρουσιάζεται ως μια «*ανέγγιχτη παρθένος*», η οποία, λόγω των άσχημων προσωπικών της βιωμάτων, απεχθανόταν το αντρικό φύλο. Εκτός από τον στοργικό πατέρα της, οι δυο, γνώριμοι σ' αυτήν, εραστές της μητέρας της, ήταν «*δίποδα κτήνη*». Αλλά και για τους άλλους άντρες είχε την ίδια γνώμη και πίστευε ότι δεν επιθυμούσαν τίποτε άλλο από αυτήν παρά μόνο τις χάρες του κορμιού της. βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 79.

⁴⁹Την περίοδο εκείνη, η «*μιμάδα*» Θεοδώρα είχε μεγάλη φήμη και η καριέρα της διερχόταν τις λαμπρότερες της ημέρες. Κέρδιζε χρήματα από το θέατρο, και, εν αντιθέσει με την αδελφή της Κομιτώ που την προέτρεπε να προσφέρεται σε όλους τους άντρες, αποστρεφόταν τον «*Γπί χρήμασι*» έρωτα: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 79.

⁵⁰Δηνάριον=1.ρωμαϊκόν νόμισμα. 2. νόμισμα «*εν Νοτιοσλαυί εν Περσίι και εν Παλαιστίνῃ*»: βλ. Δημητράκου, Δ., *Νέον Ορθογραφικόν Ερμηνευτικόν Λεξικόν*, σ. 363.

⁵¹Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σσ. 78-79.

⁵²Κατά τον Κ. Θεοχάρους, τιτλούχος που ανήκε στη σωματοφυλακή του Αυτοκράτορα. Καταγόταν από την Αρμενία, σπούδασε φιλοσοφία στη σχολή του Ευνομίου στην Αθήνα και κατόπιν κατατάχτηκε στο στρατό: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σ. 82.

⁵³Στο συγκεκριμένο κείμενο του μυθιστοριογράφου, η Θεοδώρα, ίσως από ντροπή για την καταγωγή της, παρουσιάστηκε στον Εκήβολο ως κόρη πλούσιου άρχοντα από την Πάφο της Κύπρου. Κάποια στιγμή, του είπε ότι ο πατέρας της έπεσε στη δυσμένεια του αυτοκράτορα και έτσι έχασαν όλη τους την περιουσία: βλ.Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σσ. 83-84.

Ταυτόχρονα, κολακευμένη από τον συγκρατημένο θαυμασμό, την ευγένεια και το σεβασμό του προς το πρόσωπό της,⁵⁴ άρχισε να ελπίζει σε κάποια σωστή σχέση. Όμως, εξ αιτίας της τύχης ή μάλλον της μοίρας, ο Εκήβολος χάθηκε και για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν τον ξαναείδε.⁵⁵

Ο Κ. Θεοχάρους αποφαίνεται πως, κάποια στιγμή, η «εύθραυστη» Θεοδώρα απέβαλε τον φόβο της για τους άντρες. Όμως, η πολύχρονη συναισθηματική της στέρηση⁵⁶ την οδήγησε στην ανεύρεση «πλείστων εραστών», σε «ακατονόμαστα όργια», αλλά και σε μαντικές αναζητήσεις.⁵⁷ Συγκεκριμένα και για να καταδειχθεί η δεισιδαιμονία της κόρης του Ακακίου, από τον μυθιστοριογράφο αναφέρεται το εξής συμβάν: Κάποια μέρα, η μιμάδα πήγε μαζί με την Ινδαρώ και μια φίλη της, την εταιρά Αντωνίνα, σε μια χειρομάντισσα του καιρού της, την Φωτεινή. Εκεί έμαθε ότι η γραμμή της ζωής της θα κοβόταν πριν από τα πενήντα της χρόνια, όμως χάρη στη λαμπρή της τύχη θα θα παντρευόταν με έναν μεγάλο άρχοντα. Η Θεοδώρα, που όπως κάθε βυζαντινή πίστευε σε «μελλούμενα» και σε χρησμούς, αρχικά, στενοχωρήθηκε και ούτε καν την συγκίνησε η πιθανότητα του γάμου της με κάποιον αξιωματούχο. Παράλληλα, αγαπούσε πολύ τη ζωή και δεν ήθελε να πεθάνει. Γι αυτό και τελικά προσπάθησε να μη δώσει σημασία, αλλά δεν ξέχασε ποτέ αυτόν τον χρησμό.⁵⁸

Κατά τον ίδιο μυθιστοριογράφο, η Θεοδώρα, φημισμένη πλέον και διάσημη,⁵⁹ είχε την δυνατότητα να κοιμάται κάθε βράδυ και με έναν από τον εκτεταμένο κατάλογο

⁵⁴Επειδή ο σωτήρας της Θεοδώρας ήταν ευγενής και, κατά τη γνώμη της, ιδιαίτερα εύσχημος, η Θεοδώρα, ως τολμηρή γυναίκα, αποφάσισε αρχικά να συνάψει μαζί του ερωτική σχέση. Τον κάλεσε στο σπίτι της, αλλά την τελευταία στιγμή μετάνιωσε και προτίμησε μόνο να κουβεντιάσουν: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σσ. 82-85.

⁵⁵Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII, σσ. 79-85.

⁵⁶Η Θεοδώρα, χαρακτηρίζεται από τον συγγραφέα, ως μια γυναίκα με διχασμένη προσωπικότητα. Άλλοτε το πάθος της την οδηγούσε στην ατίμωση, άλλοτε η ντροπή την ανάγκαζε ν' αποσυρθεί από τις ηδονές, τότε έδινε την εντύπωση ότι δεν μπορούσε να ζήσει χωρίς έρωτα και τότε αφοσιωνόταν με όλο της το σώμα και την ψυχή στη θρησκεία και την ταπεινότητα, ή αποζητούσε την αγνή αγάπη: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 87-88.

⁵⁷Κατά τον μυθιστοριογράφο, η χειρομαντία, χαρτομαντία, οι προβλέψεις, οι προφητείες και γενικά κάθε είδους δεισιδαιμονίες αποτελούσαν γενικό φαινόμενο της εποχής της Θεοδώρας : βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 89-91.

⁵⁸Και ίσως εδώ να οφείλεται η αναφορά του Κ. Θεοχάρους στο συγκεκριμένο περιστατικό. Να καθοδηγήσει τον αναγνώστη έτσι, ώστε εκείνος αρχικά να προβληματιστεί, κατόπιν δε, να δικαιολογήσει, κατά το δυνατόν, τον "έκλυτον βίον" της δευτερότοκης κόρης του Ακακίου, τις κραιπάλες της και την περιφημη «λίστα των εραστών» της; βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 89-91.

⁵⁹Παρακάτω αναφέρονται δυο περιστατικά που δείχνουν πως όσο μεγάλωνε η φήμη της Θεοδώρας, τόσο πολλαπλασιάζονταν τα προβλήματα και οι άσχημες στιγμές που θα ζούσε: σε κάποια παράσταση, ενώ έπαιζε το νούμερο με τον «ιερέα», εμφανίστηκε στην αίθουσα ένας καλόγερος και άρχισε να την

των θαυμαστών της, για τους οποίους φρόντιζε να είναι πάντα ευκατάστατοι, ώστε να πληρώνουν την πολυδάπανη ζωή της⁶⁰ και ταυτόχρονα να επαινούν την άψογη, εξωτερική της εμφάνιση.⁶¹ Όσο για την εκ μέρους της αμέλεια και, συνεπώς, τις ανεπιθύμητες κηύσεις, ο συγγραφέας ιστορεί: «*Το μητρικό φίλτρο, ήταν νεκρωμένο μέσα της. Δεν ήθελε τα παιδιά θα ήταν μεγάλα εμπόδια στη διπλή δουλειά της: της μιμάδας και της πόρνης. Παρ'όλα αυτά έφερε στον κόσμο τον γιό της Ιωάννη,*⁶² *που με ανακούφιση αποχωρίστηκε· ουδέποτε δε τον θυμήθηκε, έως ότου ο νόθος εκείνος γιος επανήλθε στο προσκήνιο της ζωής της*».⁶³

Εν κατακλείδι, πιστεύω ότι στο κεφάλαιο αυτό ο Κ. Θεοχάρους, αν και «δεόντως» εκμεταλλεύεται, θα τολμούσα να πω, την ιστορική πληροφόρηση του Προκοπίου⁶⁴ και συχνά στη διάρκεια της εξιστόρησής του τον επαινεί,⁶⁵ εν τούτοις, κατά τα άλλα ακολουθεί τη δική του μυθιστοριογραφική πορεία. Έτσι, σε ευθυγράμμισή του και πάλι με τον C. Diehl και διατηρώντας το θετικό και επιεικές ύφος του βυζαντινολόγου, επιδιώκει να δώσει στον αναγνώστη όσο το δυνατό περισσότερες

καταριέται με δυνατή φωνή. Η Θεodώρα, μιλώντας του ήπια, μπροστά σε ένα άφωνο και αμήχανο κοινό, προσπάθησε να τον καθησυχάσει· για να τον ηρεμήσει μάλιστα περισσότερο, του πρόσφερε ένα πουγκί με νομίσματα. Εκείνος έφυγε περιφρονώντας την και η παράσταση τελείωσε. Εν τω μεταξύ, όλο και περισσότεροι την απέφευγαν όταν βρίσκονταν στο «διάβα» της. Όταν μάλιστα μια μέρα ένα παιδάκι που έτρεχε, έπεσε κατά λάθος στα πόδια της, η μάνα του το άρπαξε φωνάζοντάς την «*δαιμόνισσα*», ενώ ταυτόχρονα οι άλλες γυναίκες άρχισαν να την πετροβολούν: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 91-94.

⁶⁰Η Θεοδώρα, μπορεί να ζούσε ως πόρνη, αλλά φρόντιζε την καλή ανατροφή της μικρότερης αδελφής της, Αναστασίας. Γι αυτό, μια και η μητέρα της είχε πεθάνει πρόσφατα, νοίκιασε ένα καλό σπίτι για την ορφανή μικρή και προσέλαβε καλούς δασκάλους για τη μόρφωσή της: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σ. 88.

⁶¹Η Θεοδώρα, φιλάρεσκη καθώς ήταν και προκειμένου οι εραστές της να θαυμάζουν το πρόσωπο και το σώμα της, αγόραζε τα πιο ακριβά καλλυντικά και μυρωδικά. Εικάζεται, ότι, όπως και οι άλλες γνωστές ωραίες της εποχής της, χρησιμοποιούσε για το μάνιο της γάλα γαϊδούρας σε μεγάλη ποσότητα και για το πρόσωπό της, φρέσκα φρούτα, ώστε να έχει απαλή επιδερμίδα και δροσερά κόκκινα μάγουλα: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σ. 94.

⁶²Πατέρας του Ιωάννη ήταν ο Πύρος, πλούσιος εραστής της Θεοδώρας και γιος μιας Ρωμαίας και ενός Γότθου στρατιώτη. Ο Πύρος εγκατέλειψε την Θεοδώρα αλλά όταν πληροφορήθηκε την εγκυμοσύνη της, θέλησε, με μεγάλη προθυμία, να κρατήσει εκείνος το παιδί: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σ. 94.

⁶³Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 94-95.

⁶⁴βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 86-87, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμ., τόμ. VI, κεφ. VIII-IX, πργφ. 1-33, 1-54, σσ. 90-120.

⁶⁵Στο παρόν κείμενό του, ο Κ. Θεοχάρους, απορεί για την περιγραφή της Θεοδώρας από τον Προκόπιο. Δεν μπορεί, πάντα κατά τα γραφόμενά του, να κατανοήσει την αιτία που τον οδήγησε σε αυτό το λιβελογράφημα και να εξηγήσει αυτό που έτρεφε εναντίον της ώστε να της ρίξει τόση λάσπη και να την χαρακτηρίσει ως την «*πιο έκφυλη πόρνη και εταιρά*» της Κωνσταντινούπολης. Όμως, ο ίδιος μυθιστοριογράφος, αναφέρεται και στους σύγχρονους του Προκοπίου ιστορικούς και παρατηρεί: Μπορεί ο Ιωάννης Μαλάλας, ο Αγαθίας, ο Ευάγγριος και άλλοι να μη καταφέρθηκαν εναντίον της Θεοδώρας, αλλά κανείς απ'αυτούς δεν διέψευσε ποτέ τον Προκόπιο: βλ. Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 85-87.

λεπτομέρειες, σχετικά με την πολυκύμαντη και τόσο πολυσυζητημένη νεανική περίοδο της ζωής της της Θεοδώρας.⁶⁶

3.3 P. Cezaretti

Η έναρξη της εφηβείας των τριών κοριτσιών του Ακακίου αποτελεί και για τον P. Cezaretti ένα σημείο σταθμό στη ζωή της Θεοδώρας. Η μητέρα τους, καθορίζοντας και πάλι τη ροή των γεγονότων και εκμεταλλευόμενη τόσο την ωραία τους εμφάνιση όσο και τις γνωριμίες της, τις ώθησε στο θέατρο. «*Η κάθε μια δε έκανε το ντεμπούτο της, τη στιγμή που η μητέρα της έκρινε πως ήταν ώριμη να αναλάβει το καθήκον της,*⁶⁷ αφηγείται ο Ιταλός ιστορικός, ενώ, συνεχίζει δανειζόμενος μια φράση του Προκοπίου: «*Οτ Τς τό Νργον το□το Ἰβραία εσναι, _ μέν ο□ν πρώτη Κομιτώ αδη έν ταις καθ' αἴτην Υταίραις λαμπρά εγεγόνει Θεοδώρα δέ...επί τβν Ἰμων αε' Νφερεν Τφ' ο□περ*».⁶⁸ Με το πορτραίτο αυτό των δύο αδελφών πάνω στη σκηνή, ο P. Cezaretti περιγράφει την πρώτη ενασχόληση της Θεοδώρας⁶⁹ με το θέατρο. Τον φυσικό χώρο της ίδιας και της οικογένειάς της και σε μια μάλιστα χρονική περίοδο, κατά την οποία, ιδιαίτερα με την άνοδο του Χριστιανισμού, η επίσημη ιδεολογία της εποχής αντιμετώπιζε με εχθρότητα και προκατάληψη την οποιαδήποτε θεατρική παράσταση. Τότε που το ρωμαϊκό κράτος θεωρούσε τους ηθοποιούς ως «*τελευταίους πολίτες*», δεν τους έδινε το δικαίωμα να κατατάσσονται στον στρατό και μια θεατρίνα ταυτιζόταν με «*πόρνη*». Εξάιρεση αποτελούσαν μόνο οι καλλιτέχνες που γοήτευαν κάποιους «*στυλοβάτες της αρετής*» ή μεγάλους αξιωματούχους, οπότε και τα συγκεκριμένα αυτά μέλη του θεάματος εκθειάζονταν και υποστηρίζονταν ταυτόχρονα. Για την

⁶⁶Κ. Θεοχάρους, *Αυγούστα Θεοδώρα*, κεφ. VIII-IX, σσ. 75-95.

⁶⁷Εδώ ο P. Cezaretti μεταφράζει, αναφερόμενος στο κείμενο του Προκόπιου: «*Τπει δέ τά παιδιά ταύτα Τς φβην αλθε,...αλλ' Ἰς Ὑκάστη Νδοξέν*». Στο ίδιο, μάλιστα, σημείο αναφέρεται ότι η μάνα, διαθέτοντας το καλύτερο κριτήριο, ανέμενε για την κάθε μια την κατάλληλη ηλικία και σεβάστηκε τα στάδια ανάπτυξης και ενηλικίωσής τους, βασιζόμενη στο στοιχείο της εποχής. Σε μια κοινωνία, δηλαδή, που θεωρούνταν φυσιολογικό για μια γυναίκα να παντρεύεται, να τεκνοποιεί σε ηλικία 15-16 ετών και ταυτόχρονα να ασχολείται με το θέατρο: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σ. 71, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ. VI, κεφ. IX, πργφ. 8, σ. 104.

⁶⁸Χρησιμοποιώντας πάλι ένα απόσπασμα από το αρχαίο κείμενο του Προκοπίου, ο P. Cezaretti διηγείται πως τη θεατρική εμπειρία των ορφανών την εγκαινίασε η Κομιτώ, που έγινε μια περιζήτητη εταίρα. Ήταν δε, πάντα με τη συνοδεία της μόλις δώδεκα χρονών Θεοδώρας, η οποία, «*φορώντας έναν κοντό μακρυμάνικο χιτώνα σαν αυτόν που φορούν οι μικροί σκλάβοι, την ακολουθούσε υπηρετώντας τη σε κάθε τι και κουβαλώντας πάντα στους ώμους της το σκαμνί, πάνω στο οποίο εκείνη συνήθιζε να κάθεται στις δημόσιες συγκεντρώσεις*»: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σ. 72, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., κεφ. IX, πργφ. 9, σ. 104.

⁶⁹Τότε, η ανήλικη Θεοδώρα ήταν ίσως ντυμένη και χτενισμένη σαν αγόρι: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σ. 72.

συγκεκριμένη περίπτωση, ο P. Cezaretti αναφέρει τον συγγραφέα, πολιτικό και μοναχό, Φλάβιο Μάγνο Αουρέλιο Κασσιόδωρο (485-580 μ. Χ.), θερμό υποστηρικτή της παντομίμας, την οποία επαινεί, γράφοντας: «εκφράζει χωρίς να λέει, μιλάει χωρίς να αρθρώνει και μόνο τα δάχτυλα παίζουν το ρόλο της γλώσσας». ⁷⁰

Ο P. Cezaretti, σύμφωνος με Προκόπιο, C. Diehl και K. Θεοχάρους για την άψογη εμφάνιση της Θεοδώρας, της δίνει μια «ομορφιά μαυλιστική», ενώ, εκείνο που τον εντυπωσιάζει είναι η έκφραση των ματιών και το διερευνητικό της βλέμμα. ⁷¹ Κατά τον Ιταλό βυζαντινολόγο, μολοντί η ιστορική πηγή του Προκοπίου, ⁷² αλλά και η οπτική του πορτραίτου της Ραβένας διαφωνούν ως προς ύψος της Θεοδώρας, ⁷³ εν τούτοις, συμφωνούν για την έκφρασή της. Μάλιστα, ο P. Cezaretti υποστηρίζει ότι η προσοχή πρέπει να ήταν το βασικό χαρακτηριστικό της μετέπειτα αυτοκράτειρας και μας παραπέμπει στο ψηφιδωτό, όπου η ίδια μοιάζει να κοιτά διερευνητικά τον περιβάλλοντα χώρο, να αναλύει τους κινδύνους και να διαβλέπει ευκαιρίες. Ένα βλέμμα, όχι «χαμένο σε υπερβατικό διάλογο, όπως στις εικόνες», ούτε όμως και με «έκφραση υπέρτατης γαλήνης, όπως συμβαίνει με τα αγάλματα των αυτοκρατόρων και των φιλοσόφων», αλλά με μια ματιά έξυπνη και αεικίνητη, σε ένα πρόσωπο που μαγνητίζει, ⁷⁴ εκλεπτυσμένο μα και σύγχρονο. Σχετικά με το «ιεροπρεπές» πολυσυζητημένο πορτραίτο στη βασιλική του Αγίου Βιταλίου της Ραβένας, ο ίδιος συγγραφέας, παρεμβαίνοντας και πάλι, υποστηρίζει πως πρόκειται για την απεικόνιση της μορφής μιας ώριμης, ηλικιακά, Θεοδώρας, εφ' όσον το συγκεκριμένο έργο είναι κατά τριάντα περίπου έτη μεταγενέστερο της περιόδου την οποία εξετάζουμε. Δεν είναι γνωστό αν ο εμπνευστής και δημιουργός αυτού του έργου είχαν πρόσβαση στο παλάτι, ώστε να έχουν δει με τα μάτια τους τη Θεοδώρα, αφηγείται ο P. Cezaretti, αλλά η απεικόνιση αυτή, ελάχιστα προδίδει την «καλλιτέχνηδα» που η καριέρα της προκάλεσε τέτοιο σκάνδαλο. ⁷⁵ Όσο για το σώμα, το συμπλήρωμα του «ραφιναρισμένου» κάλλους της, από πολύ νωρίς έγινε αντικείμενο της καθημερινής της φροντίδας. ⁷⁶ Η εξοικείωσή της με αυτό, όπως και με το νερό, τις θέρμες, ⁷⁷ αλλά

⁷⁰P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σσ. 71-74.

⁷¹βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σσ. 113-114.

⁷²βλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμεν., τόμ. VI, κεφ. X, πργφ. 11, σ. 124.

⁷³Ο P. Cezaretti αποφαίνεται ότι στο ψηφιδωτό της Ραβένας, ίσως για λόγους ιεραρχικής κατάταξης, η μορφή της Θεοδώρας, είναι η πιο ψηλή από όλες τις άλλες: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 113.

⁷⁴βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 113.

⁷⁵P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 114.

⁷⁶Στα χρόνια του θεάτρου, οι κούρες ομορφιάς, τα ζεστά λουτρά, το μασάζ, οι μάσκες προσώπου και γενικά η περιποίηση του δέρματος, ήταν ανάμεσα στις καθημερινές φροντίδες της Θεοδώρας. Αυτές,

κυρίως τον ύπνο και την ξεκούραση, αποδείχθηκε ό,τι πιο χρήσιμο και πολύτιμο για την ίδια: τόσο για την ψυχική της ισορροπία, όσο και για την υγεία της.⁷⁸ Κατ'αυτόν τον τρόπο και τηρώντας πάντα ένα αυστηρό πρόγραμμα,⁷⁹ δεν δεχόταν κανέναν μήτε εμφανιζόταν πουθενά το πρωί παρά μόνο εάν είχε «τέλεια όψη».⁸⁰

Για τη θεατρική θέση των δύο αδελφών, ο P. Cezaretti, σε επιβεβαίωση των κειμένων του Προκοπίου, του C. Diehl και του K. Θεοχάρους, καταγράφει ότι αυτή δεν είχε καμμία σχέση με το ταλέντο και την τέχνη. Οι ρόλοι τους ήταν κοινότυποι, άθλιοι και χυδαίοι.⁸¹ Αρχικά, η Κομιτώ πρωταγωνιστούσε στο θέατρο, αλλά ταυτόχρονα ήταν και εταίρα, ενώ, η Θεοδώρα στεκόταν πίσω από τις κουίντες και σε δεύτερο πλάνο, τόσο στη σκηνή όσο και στις σεξουαλικές και συγχρόνως σοδομιστικές⁸² πρακτικές της, που έντονα προκάλεσαν τον ηθικό ψόγο. Τελικά, η Θεοδώρα σύντομα μεταλλάχθηκε και ανέβηκε σε υψηλότερο κοινωνικό επίπεδο⁸³ Ήταν το 513 μ.Χ., περίπου, τότε που η ανήλικη «καρατερίστα»⁸⁴ δρούσε κανονικά στη σκηνή, χωρίς όμως να μπορεί να κρύψει την «καλλιτεχνική της ανεπάρκεια». Κατά τον P. Cezaretti, ήταν πολύ μικρή για να αποδείξει το ταλέντο της σε ρόλους ενηλίκων, αλλά και

όσο κι αν ήταν δαπανηρές, καθώς και ο ύπνος, ανήκαν στις άμεσες προτεραιότητες στη ζωή της: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σσ. 115-117.

⁷⁷Θέρμες (οι). 1. οι θερμές πηγές που έχουν ιαματικές ιδιότητες. 2. αρχαιολ. δημόσια λουτρά στην αρχαία Ρώμη: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 115, πρβλ. Γ. Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, σ. 749.

⁷⁸Ο ύπνος για τη Θεοδώρα, βοηθούσε στην ωρίμανση της σκέψης της, καθώς και στην ανασύσταση της ψυχής και των μυών του προσώπου της, που δοκιμάζονταν από την μίμηση στο θέατρο. Σήμαινε ακόμη άνοιγμα στην ονειρική διάσταση, πολύ σημαντική για τους ανθρώπους της εποχής της και ιδιαίτερα για εκείνη. Διότι η Θεοδώρα, σαν παιδί του Ιπποδρόμου, ήταν εξοικειωμένη με την αστρολογία και ονειρομαντεία: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 116.

⁷⁹Όσο αυστηρό ήταν το πρόγραμμα που τηρούσε η Θεοδώρα για το πρόσωπο και το σώμα της, αλλο τόσο απείθαρχη ήταν σχετικά με το φαγητό. Δοκίμαζε τα πάντα και σίγουρα όχι από λαιμαργία λόγω των ταπεινών καταβολών της, αλλά απλά, ως γυναίκα μικροκαμωμένη, νευρική και με γρήγορο μεταβολισμό, είχε, ίσως, κάποιες διατροφικές ιδιαιτερότητες που αφορούσαν κυρίως την ποιότητα και όχι την ποσότητα. Δεν την ενδιέφεραν το κунήγι και τα καρκεύματα, όμως προτιμούσε τις γαστραιμαργικές, μικρές απολαύσεις με μεγάλη περιεκτικότητα σε ζάχαρη και θερμίδες: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σσ. 116-117.

⁸⁰P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 116.

⁸¹Στη σκηνή παίζονταν «ίντριγκες, μοιχείες, κανγάδες, δηλητηριάσεις, μάγια, σερενάτες, εγκαταλελειμμένες γυναίκες», ή μονόλογοι κυριών και υπηρετών: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σ. 77.

⁸²Ο P. Cezaretti, κρίνοντας τη Θεοδώρα μέσα από τα κείμενα του Προκοπίου, αναφέρεται στην «παρά φύσιν» σεξουαλική πρακτική της, επεκτείνοντας μάλιστα το πεδίο αυτής της δράσης από το σανίδι του θεάτρου στο «μαστροπέιο». Τονίζει μάλιστα ότι, κατά την ίδια πάντα γραφή, οι πράξεις της αυτές ήταν ζήτημα προσωπικής κλίσης και όχι οικονομικής ανάγκης: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σ. 80.

⁸³Κατά την άποψη της «ανατροπής», οι ερωτικές συνήθειες της Θεοδώρας έπαψαν να είναι πλέον παθητικές, αλλά μετετρέπηκαν σε ενεργητικές και άκρως επικίνδυνες: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σσ. 77-84.

⁸⁴Ηθοποιός που ειδικεύεται στην ερμηνεία πολυ συγκεκριμένων ρόλων: βλ. P. Cezaretti, κεφ. κεφ. IV, σσ. 90-94, πρβλ. Γ. Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, εκδ. Β, σ. 839.

αρκετά μεγάλη για να αναδείξει την ομορφιά του σώματός της, καθώς και κάποιες άλλες «επίκτητες» ικανότητες.⁸⁵ Όλα αυτά δε, πάντα με τη στήριξη της μητέρας της, που προετοίμασε δεόντως τη σεξουαλική διαθεσιμότητα της κόρης της και φυσικά όχι με τον πρώτο οικονομικά ή κοινωνικά τυχόντα.⁸⁶

Ο Ιταλός ιστορικός αποφαίνεται ότι η Θεοδώρα, στην ηλικία των δεκαοκτώ της περίπου χρόνων, έπαιξε σε ένα θίασο μίμων⁸⁷ και από τότε προβλήθηκε και καταξιώθηκε σε όλα τα θέατρα της Κωνσταντινούπολης. Έγινε πλέον μια πλούσια και διάσημη μιμάδα με δικό της θίασο και με τα προσόντα που διέθετε, είχε ό,τι πάντα επιθυμούσε: φήμη, πλούσιους ερωτικούς συντρόφους, πολυτελή ρουχισμό, κοσμήματα, καθώς και ιδιόκτητες βίλες στις όχθες της Προποντίδας, της θάλασσας δηλαδή του Μαρμαρά. Σε σύντομο χρονικό διάστημα, η κόρη του Ακακίου έγινε ίνδαλμα και αντικείμενο θαυμασμού των ανδρών, τους οποίους χειριζόταν με ιδιαίτερη διπλωματία και εξομάλυνε τις διαφορές της μαζί τους με «*χιούμορ*». Ήξερε να ακούει, όπως και να αποκτά. Δεν ήταν «φαντασμένη ούτε δύστροπη», αλλά της άρεσε να είναι η μοναδική γυναίκα σε μια παρέα, ενώ, στην αντίθετη περίπτωση έχανε το κέφι της και γινόταν επιφυλακτική, ίσως, εχθρική. Είχε επιτέλους έλθει η ώρα, που εκείνη απαιτούσε από αυτούς, όπως και εκείνη επέλεγε.⁸⁸

Σύμφωνα με τον P. Cezaretti, η νεαρή καλλιτέχνις, είχε «*τέτοιο ταλέντο σε αστεία και πειράγματα, που ακόμη και οι επιτιμητές της παραδέχονταν πως ήταν ισόβαθμο με την ομορφιά της*»,⁸⁹ ενώ, ταυτόχρονα, ήταν περιζήτητη, όχι μόνο στη σκηνή και στους

⁸⁵βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σσ. 82-84.

⁸⁶Οι σχέσεις της μητέρας της Θεοδώρας με τη πατρίδα των Βενέτων, αποδείχτηκαν χρήσιμες, διότι τη βοήθησαν να εξασφαλίσει την πρώτη μα και τις μετέπειτα σεξουαλικές επαφές της κόρης της με ανθρώπους από «*τζάκι, περγαμινές και οικονομική ευχέρεια*». Επίσης, η μητέρα πρέπει να ήταν εκείνη που με κάποιο τάκτ βέβαια για την εποχή, την έμαθε να ικανοποιεί τις ερωτικές επιθυμίες του άνδρα αλλά και τις δικές της: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 87-88.

⁸⁷Οι υποστηρικτές των παραδοσιακών αξιών πρόβαλλαν, την εποχή εκείνη, πολλά επιχειρήματα προκειμένου να υποτιμήσουν τη μιμική ως τέχνη. Αυτή εκφραζόταν, όχι, όπως στο κλασσικό θέατρο, με «*έπεα περόεντα*», φτερωτά λόγια, δηλαδή, χωρίς ιδιαίτερη βαρύτητα, ή αλλιώς λόγια που τα παίρνει ο άνεμος και που προφέρονταν πίσω από σκηνικές μάσκες, αλλά μέσω μορφοσμών-εκφράσεων δηλαδή των πραγματικών προσώπων των ηθοποιών, που εκτεθειμένοι στα βλέμματα του κοινού, αναπαριστούσαν συμπεριφορές και στάσεις της καθημερινής ζωής. Από το στόμα τους δεν πήγαζε προφορικός λόγος, δεν έπαιρναν σπουδαίες και ιδιαίτερες πόζες, ωστόσο, χρησιμοποιούσαν μια «*φρενήρη, σωματική γλώσσα*» εκρήξει γέλιου ή κλάματος, κνηνητά, τρεχαλητά, ποδοβολητά, φιλιά στα μάγουλα, τον πνιχτό ήχο ενός χαστουκιού, τρικλοποδιές, αλλά και την τέλεια καμπύλη μιας χορευτικής φιγούρας: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 91-93, πρβλ. Γ. Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, έκδ. Β' σ. 641, πρβλ. Ομήρου, *Ιλιάδα*, ραψ. Α, στ. 201.

⁸⁸βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 99-102.

⁸⁹βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 99-100.

δημόσιους χώρους, αλλά και στις πολυτελείς κατοικίες πλουσίων ευγενών. Εκεί, η κόρη του Ακακίου μπορούσε να δει από κοντά την πραγματική ζωή των δυνατών και να παρατηρήσει τις οικοδέσποινες, καθώς εκείνες περιφέρονταν εύχαρεις και μιλώντας με άνεση και ευχέρεια τα Ελληνικά και Λατινικά. Και τότε, κατά τον ίδιο ιστορικό, η Θεοδώρα κατάλαβε καλά την έννοια της λέξης «κυρία» ή «*domina*», ότι δηλαδή «*κυρία είσαι όταν δεν είναι απαραίτητο να κυνηγάς τα πράγματα, να τρέχεις πίσω τους, να τα συντηρείς, αλλά αυτά υπάρχουν γύρω σου και μέσα σου με φυσικό τρόπο*»⁹⁰ Και αυτό για την φιλόδοξη και τολμηρή κόρη του θηριοτρόφου, ήταν πρόκληση και ευχαρίστηση μαζί. Όσο για το έντονο «ταμπεραμέντο» και το πάθος που έβγαине από μέσα της και την κυριαρχούσε, αυτά ήταν που την ωθούσαν να δίνει τέτοιες παραστάσεις και με τόσο υπερβολικά «*φινάλε*»,⁹¹ που έμειναν αλησμόνητες⁹²

Το κεφάλαιο της ηθικής της Θεοδώρας από τον P. Cezaretti,⁹³ κοινό σε πολλά σημεία με αυτό του Προκοπίου, του C. Diehl και του K. Θεοχάρους, είναι, εντούτοις, ιδιαίτερα μακροσκελές και αφηγηματικά πλουσιότερο. Ο ιστοριογράφος,⁹⁴ προκειμένου να τονιστεί η «*αδιαντροπία και ακολασία*» της ηρωίδας του, διανθίζει την ιστορία της με όσο το δυνατόν περισσότερα σχόλια και περιστατικά, που στιγμάτισαν τότε τη ζωή και τη φήμη της. Έτσι, παραλληλίζει τον βίο της, στην αρχή τουλάχιστον, με αυτόν της Έμμας Χάμιλτον,⁹⁵ τη δε καριέρα της με το «*ταπεινό*» και ευτελές ρεπερτόριο,⁹⁶ με αυτήν της Εύας Περόν.⁹⁷ Κατά τη γνώμη του, αν η

⁹⁰Σε τέτοιες περιπτώσεις, κατά τον συγγραφέα, οι ευνούχοι, επιφορτισμένοι με τον καθορισμό της ημερομηνίας και της αμοιβής, την πλησίαζαν διακριτικά και της ζητούσαν να παρουσιαστεί με τον θίασό της σε κάποιο από τα μέγαρα της πόλης.: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 103-105.

⁹¹Εννοείται το «*παθιασμένο φινάλε*» στο κείμενο του P. Cezaretti και γενικά η αδιαντροπη στάση της Θεοδώρας, κατά την διάρκεια παραστάσεων σε σπίτια διακεκριμένων προσώπων της Πόλης. Ήταν, μάλιστα, τόσο έκδηλη η διαστροφή της, ώστε εύκολα θα μπορούσε κανείς να συμπληρώσει ότι έχει «*το αιδόιο της όχι στη φυσική του θέση αλλά στο κούτελο*»: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 4, σσ. 106-107, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμ., τόμ. VI, κεφ. IX, πργφ. 9, 17, 25, σσ. 108, 110.

⁹²P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 91-106.

⁹³P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 4, σ. 99. Ο P. Cezaretti, θέλοντας, ίσως, να υπερασπιστεί τη Θεοδώρα και να την διαχωρίσει από μια «κοινή γυναίκα», ισχυρίζεται πως θα ήταν απλοϊκό και λανθασμένο να εξισώσουμε την πρόωρη σεξουαλική εμπειρία της με το «*φαινόμενο που ορίζεται από την λέξη πορνεία*». Στην πραγματικότητα και όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω, στο ίδιο κεφάλαιο, εκείνη ζητά, ούσα «κυρίαρχος του παιγνιδιού».

⁹⁴βλ. Αμμωνίου, *Λεξικόν Ομοίων και Διαφόρων Λέξεων*, σ. 72.

⁹⁵Αγγλίδα καλλιτέχνης και περίφημη ηθοποιός (1761-1815), που πάντα κάτω από την επήρεια της μητέρας της, έκανε μια μετεωρική, κοινωνική άνοδο, αρχικά στο Λονδίνο και κατόπιν στη Νάπολη, την πιο ζωντανή, μεσογειακή μητρόπολη της εποχής της: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σ. 88.

⁹⁶Το ρεπερτόριο της Θεοδώρας στο θέατρο, αποτελούνταν από σκηνές αντίθεσης ανάμεσα στον τσιγκούνη και στον σπάταλο, κόντρας μεταξύ του αστού και του χωριάτη, επιστροφής ενός στρατιώτη που βρίσκει τη γυναίκα του με έναν άλλο κλπ.: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 4, σ. 93.

Θεοδώρα είχε «αμέσως αναδειχτεί» σε μεγάλη μίμο και μετά είχε ανεβεί στον θρόνο του Βυζαντίου, η ιστορία της θα ήταν «μοναδική». Στην πραγματικότητα, όμως, τα γεγονότα όσο και οι αποχρώσεις που κυριάρχησαν στη ζωή της, ήταν τελείως διαφορετικά. Τόσο, ώστε από την εποχή της ίδιας, έως και της Βασιλιόλας, της ηρωίδας του «Πλοίου» του D'Annunzio (1908)⁹⁸ και μετέπειτα, η απόχρωση του μύθου της « πιο γνωστής αυγούστας της Κωνσταντινούπολης», δεν ήταν αυτή της ηθοποιού, αλλά της «ζωηρής και φιλήδονης εταίρας».⁹⁹

Σύμφωνος με τον Προκόπιο, τον C. Diehl, και τον K. Θεοχάρους, ως προς τη σεξουαλική απληστία της Θεοδώρας, ο P. Cezaretti είναι επιπλέον αστείρευτος. Χρησιμοποιώντας πρώτα ως παράδειγμα τον γάμο του Καίσαρα Βοργία,¹⁰⁰ μας παρουσιάζει κατόπιν το αποτέλεσμα των εβδομήντα περίπου ερωτικών επαφών της για την κάθε νύκτα¹⁰¹ και όχι μόνο. Συνεχίζει πως, υποταγμένη εκείνη στην ακόρεστη λαγνεία της, μιλούσε και κατέκρινε την φύση, όμως, όχι αυτήν της αρχαίας Σαφούς που «γίνεται πρόξενος του ανθρώπινου πόνου»,¹⁰² αλλά εκείνη που «είναι πηγή ηδονής».¹⁰³ Που την παρέσυρε σε τέτοια παραφορά ερωτικής απόλαυσης,¹⁰⁴ ώστε να

⁹⁷Σύμφωνα με τον P. Cezaretti και ο Hans George Beck, εύστοχα παρατήρησε ότι υπάρχουν πολλά κοινά σημεία στις καριέρες των δύο γυναικών, Εβίτας και Θεοδώρας: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σ. 93, πρβλ. Beck, H -G., *Eva Peron*, σ. 90.

⁹⁸Στο ιστορικό μυθιστόρημα, *Πλοίο*, καποια Βασιλιόλα, εμπνευσμένη από τη Θεοδώρα, «...γνώρισε κάθε αιμομιξία, ταπεινώση και κτηνωδία τις ακολασίες με τα μουγκρητά και τα βελάσματα»: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σ. 95, πρβλ. D'Annunzio, G., *La nave*, σ. 121.

⁹⁹P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 4, σσ. 88-95.

¹⁰⁰βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σ. 97, πρβλ. Bellonci, Maria, *Lucrezia Borgia, La sua vita e I suoi Tempi*, σ.171.

¹⁰¹ Μέσα σε μια νύχτα, η Θεοδώρα της *Απόκρυφης Ιστορίας*, «έφτανε στο μη παρέκει» τουλάχιστον δέκα, σεξουαλικά ικανούς, συνδαιτημόνες. Στο στοιχείο αυτό βασιζόμενος ο P. Cezaretti και κάνοντας έναν πρόχειρο υπολογισμό, της αποδίδει τέσσερις με πέντε περίπου επαφές με τον καθένα, μέσα σε μια νύχτα. Φτάνοντας, μάλιστα, συντηρητικά στις σαράντα συνουσιάσεις, προσθέτει και τις άλλες τριάντα με τους υπηρέτες: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 4, σ. 97, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κειμ., τόμ. VI, κεφ. IX, πργφ. 16, σ, 106.

¹⁰²Ο P. Cezaretti, επιθυμώντας να τονίσει την «ερωτική» παραφορά της Θεοδώρας, αναφέρεται στο τελευταίο τραγούδι της Σαφούς

Στα υπέροχα βασίλειά σου ταγμένη,
ω ποταπή και αγέλαστη φύση,
χωρίς ελπίδα ερωτευμένη, στην ολόχρυση
μορφή σου καρδιά και μάτια
ικέτιδα στρέφω... και

στιχ. 46, ...Απόκρυφα όλα,

εκτός από τον πόνο μας.

βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 109, πρβλ. Leopardi, G., *Ultimo canto di Saffo*, στίχ. 23-27, 46.

¹⁰³«την Ακολασίαν Τνδείκνυσθαι — δε κΑκ τριΘν τρυπημάτων Τπραζομένη Τνεκάλει τν φύσει,...εζρύτερον α ΝΈν εσσι τρυπή, Ύπως κα΄ Αλλην ΤνταΈθα μίζιν Τπιτεχν@σθαι δυνατή ειση». Το χωρίο αυτό του Προκοπίου χρησιμοποιεί ο P. Cezaretti, προκειμένου να καταδειχτεί ότι η Θεοδώρα, μπροστά στη σεξουαλική της ικανοποίηση, δεν δίσταζε να αντιστρατευτεί και να κατηγορεί ακόμη και

εύχεται να είχε την ικανότητα να συνουσιάζεται, ακόμη και από τις θηλές του στήθους της.¹⁰⁵ Εν τούτοις, σύμφωνα με τον P. Cezaretti, η σεξουαλική διαθεσιμότητα της Θεοδώρας,¹⁰⁶ αδιαχώριστη από την ιδιότητα της ηθοποιού και εταίρας, αποτέλεσε μεγάλο μειονέκτημα για την καριέρα και κυρίως την υγεία της. Οι «χήνες στη σκηνή»¹⁰⁷ δεν ήταν ο μόνος κίνδυνος που διέτρεχε. Πολλές φορές και έπειτα από απερίσκεπτη ή σκόπιμη συνουσία,¹⁰⁸ αυτή η γυναίκα, «μολυσμένη με πλήθος άλλα μιάσματα και επί πλέον με πολλές παιδοκτονίες εξ αιτίας θεληματικών αμβλώσεων», «συχνά έμενε έγκυος αλλά μεταχειριζόμενη διάφορα κόλπα τα κατάφερνε αμέσως να αποβάλει».¹⁰⁹

«Εν κατακλείδι», πιστεύω ότι ο P. Cezaretti, χρησιμοποιώντας, ίσως περισσότερο από τον C. Diehl και τον K. Θεοχάρους, το πληροφοριακό υλικό της *Ιστορίας* του

την ίδια τη φύση: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 5, σσ. 109-111, πρβλ. Προκοπίου Καισαρέως, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ. VI, κεφ. IX, πργφ. 18, σ. 108.

¹⁰⁴ Προκειμένου να τονιστεί ότι η σεξουαλικότητα της Θεοδώρας χαρακτηρίζεται από μια διαρκή έμφαση στη διαστροφή και την ευτέλεια, ο P. Cezaretti χρησιμοποιεί ακόμη και τη φράση «ασθενών του σεξ». Ισχυρίζεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση ανατρέπεται η μέχρι τότε φυσιολογική ερωτική σχέση ενός ζευγαριού και ότι εδώ η γυναίκα δεν υφίσταται πια την αυθαιρεσία και τη βία του αρσενικού, αλλά, αντίθετα, ο άντρας ισοπεδώνεται και υποτάσσεται, έτσι ώστε εκείνη, από θύμα να γίνει θύτης. Και ο ιστοριογράφος συνεχίζει ότι, από ανθρωπολογική άποψη, η συμπεριφορά της Θεοδώρας, «δεν είναι πια ανθρώπινη», αλλά από αισχρή και ανάξια έχει γίνει ανεξήγητη, ενώ, ανεξέλεγκτοι παράγοντες ωθούν την ίδια στον εξευτελισμό: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. IV, σσ. 98-99.

¹⁰⁵ Ο P. Cezaretti αναφέρει ότι ο μεγάλος ερμηνευτής της ιστοριογραφίας του Διαφωτισμού, Edward Gibbon, έχει παραφράσει το κείμενο με τις «τέσσερις τρύπες», γράφοντας ότι η Θεοδώρα «επιθυμούσε έναν τέταρτο βωμό, στον οποίο θα μπορούσε να προσφέρει σπονδές στον θεό του έρωτα»: βλ. P. Cezaretti, κεφ. V, σσ. 109-110, πρβλ.: E. Gibbon, *Storia della decadenza e caduta dell'impero romano*, μετφ. τομ. II, σημ. 4, σ. 1460.

¹⁰⁶ «Πολλάκις δέ κἀν τῷ θεάτρῳ Ἐπό θεατᾶ παντί τῷ δήμῳ Ἀπεδύσατό τε καί γυμνή δια μέσου Τγένετο, Ἀμφί τὰ ἀδοια καί τούς βουβήνας διάζωμα. Νχουσα μόνον...ζῶν τοις μίμοις Τν μέσῳ εισητήκει Τπί τις σκηνίς λорδουμένη τε καί τὰ ζπίσω Ἀποκεντῶσα τοις τε διάπειραν αζτής Νχουσι καί τοις οἴτω πεπλησιακόσι, τὰ Τκ παλαιίστρας τις αζτῆ εῶθυίας βρενθυομένη». Για μια ακόμη φορά και προκειμένου να καταδειχθεί η τολμηρή «σεξουαλικότητα» που επεδείκνυε η Θεοδώρα στο θέατρο, ο P. Cezaretti επιστρέφει στο κείμενο του Προκοπίου και θέτει στη διάθεσή μας δύο ενδεικτικά επεισόδια: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σσ. 117-121, πρβλ. Προκοπίου Καισαρέως, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ. VI, κεφ. IX, πργφ. 20-23, σσ. 108-110.

¹⁰⁷ P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. 5, σσ. 118-121, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ. VI, εφ. IX, πργφ. 21-22, σσ. 108-111.

¹⁰⁸ Η Θεοδώρα από την ανάγκη να ανέλθει και να «αναγνωρισθεί» κοινωνικά και επαγγελματικά, δεν μπορούσε να αρνηθεί τις επαφές, ακόμη και τις σεξουαλικές, ιδιαίτερα με τους ευγενείς και ισχυρούς της εποχής. Διαφορετικά, η ουσιαστική είσοδος της στα ανώτατα κοινωνικά στρώματα, ως σύζυγος στο πλευρό ενός σημαντικού άντρα και με όλα τα δικαιώματα που συνεπάγονταν, θα ήταν προβληματική αν όχι αδύνατη: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σσ. 123-124.

¹⁰⁹ «Ἄ δέ τό κοινόν Σγος Βπάντων Ἀνθρώπων...μεγάλα μιάσματα καὶ παιδοκτονίας πολλές Τθελουσίων αμβλώσεων», και «καὶ συχνά μὲν Τκύνει, πάντα δέ σχεδόν τεχνάζουσα Τζαμβλίσκειν εζθῦς υσχνε». Τα δύο αυτά αποσπάσματα από το κείμενο του Προκοπίου χρησιμοποιεί ο P. Cezaretti προκειμένου να δείξει την εξοικείωση της Θεοδώρας με τις πρακτικές αντισύλληψης και έκτρωσης της εποχής της: βλ. P. Cezaretti, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σσ. 124 -125, πρβλ. Προκοπίου, *Απόκρυφη Ιστορία*, αρχ. κείμε., τόμ. VI, κεφ. X, πργφ. 3, σ. 120, κεφ. IX, πργφ. 19, σ. 108, του ίδιου.

Προκοπίου σχετικά με την εφηβική και μετεφηβική ζωή και δράση της Θεοδώρας, της αποδίδει τον ρόλο της εταίρας με την ουσιαστική του έννοια. Έτσι, σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς, καταθέτει, λεπτομερειακά θα έλεγα, στοιχεία αναφορικά με τις τολμηρές και «ανίερες», για την εποχή της, πράξεις της μετέπειτα «άψογης» συζύγου και αυτοκράτειρας. Όμως, παράλληλα με τους ήπιους και όχι επιεικείς όρους και χαρακτηρισμούς του, έχω την άποψη πως επιχειρεί και ίσως το επιτυγχάνει, να αποκλείσει από τη Θεοδώρα την περίπτωση της «ηθελημένης εκπόρνευσης», καθώς και να «λειάνει» την όποια, τυχόν, αποδιδόμενη μομφή του αναγνώστη και μελετητή προς τη μετέπειτα «Δέσποινα» των βυζαντινών.

3.4 G. Rachet

Ο G. Rachet, παρακολουθώντας το κείμενο του Προκοπίου σχετικά με την «εκ του Πορνείου» Θεοδώρα και συνακόλουθος του ύφους του C. Diehl, του K. Θεοχάρους και του P. Cezaretti, ξεκινά την εξιστόρησή του με την «ελαστικής ηθικής» μητέρα της, Βενέρια. Τοιουτοτρόπως, αρχικά αναφέρεται στην επίσκεψη του προαγωγού Ξυναία στο σπίτι της οικογένειας του Ακακίου και συγχρόνως σχολιάζει, αποδοκιμαστικά, την διαπραγματευτική πολιτική μιας «μάνας»¹¹⁰ που προσπαθεί να πετύχει την πιο συμφέρουσα τιμή από την «πώληση» της δευτερότοκης κόρης της.¹¹¹ Από τις λεπτομερείς και ευκρινείς περιγραφές του μυθιστοριογράφου, διαφαίνεται ότι η «άδολη» και πολύ μικρή σε ηλικία, Θεοδώρα, για κάποιο χρονικό διάστημα έπαιζε αμέριμνη γύρω από το σπίτι της και τις αγορές της Πόλης.¹¹² Πολλές φορές, μάλιστα, συνόδευε την μεγαλύτερη αδελφή της στο θέατρο ή σε συναντήσεις με τους φίλους της, για να της μεταφέρει ένα μικρό κάθισμα ή να τη βοηθήσει να ντυθεί. Όμως σύντομα, σημειώνει ο G. Rachet, η επαφή της με τους θεατρίνους και οι πολλές γνωριμίες και συναναστροφές της με τους ενήλικους φίλους και εραστές της Κομιτώς, άρχισαν να επηρεάζουν τη νεαρή Θεοδώρα. Να την ωθούν προς την

¹¹⁰ Στο σημείο αυτό ο μυθιστοριογράφος, με τραγική μάλλον ειρωνία, αναφέρεται στη μητέρα της Θεοδώρας: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. II, σσ. 16-18.

¹¹¹ Από τον G. Rachet αναφέρεται ότι η Βενέρια έδωξε πολύ γρήγορα από το σπίτι της τον Ξυναία, δηλώνοντας ότι είναι προτιμότερο για μια εμφανίσιμη νεαρή κοπέλα να δουλεύει ως πόρνη προς όφελος δικό της και της οικογένειάς της, παρά προς όφελος των ανδρών: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. I, σ. 16-19.

¹¹² Ο G. Rachet, ως ξεναγός θα έλεγε κανείς, δίνει στον αναγνώστη μια ενδιαφέρουσα εικόνα των αγορών, των πλατειών, των λουτρών, του Ιπποδρόμου και πολλών άλλων από τα αξιοθέατα της Κωνσταντινούπολης της εποχής εκείνης: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. II, σσ. 20-29.

ενδιαφέρουσα, ελκυστική, άγνωστή της έως τότε, ζωή των ενηλίκων και σε τέτοιο βαθμό, ώστε εκείνη να επιθυμεί, έντονα, να ενδώσει. Τοιουτοτρόπως, καθώς μάλιστα το κάλλος της διαφαινόταν ολοένα και περισσότερο, η Θεοδώρα, με ευχές, παραινέσεις και συμβουλές της μητέρας της για τους άνδρες, εις το εξής αποφάσισε να ανταποκρίνεται στις φιλοφρονήσεις των θαυμαστών της και όχι, μόνο. Άρχισε να βγαίνει μαζί τους, να παρεβρίσκεται σε συμπόσια και να δέχεται με ικανοποίηση τα πλούσια και πολύτιμα δώρα τους, όπως εκείνα του εύπορου φοιτητή της Νομικής και φανατικού επίδοξου «εραστή» της, Παύλου.¹¹³ Κάπως έτσι τολμηρά, θά υπέθετε κανείς, ξεκίνησε η «πρόωρη» «χειραφέτηση της νεαρής Θεοδώρας και στο σημείο αυτό ο G. Rachet αναφέρεται στο «άκρον άωτον» της ανηθικότητας, χυδαιότητας και κατάντιας της μητέρας της. Εκείνης, που πάνω στον ενθουσιασμό της για επικείμενα κερδη από την «εκπόρνευση» της δευτερότοκης κόρης της, της έδινε «ερωτικές συμβουλές» και της έλεγε να προτιμά τους ηλικιωμένους άνδρες, διότι, κατά την άποψή της, θα ήταν καλύτεροι εραστές και θα πλήρωναν περισσότερα χρήματα για τις «υπηρεσίες» της. Και εδώ, πιστεύω, επιβεβαιώνονται απόλυτα οι απόψεις του Προκοπίου και του P. Cezaretti που επιμένουν στην περίπτωση της «ηθελημένης πορνείας» της Θεοδώρας.¹¹⁴

Σύμφωνα με τον G. Rachet, η απόφαση της νεαρής Θεοδώρας να γίνει ανεξάρτητη προήλθε από τους εξής κύριους λόγους: Κατ' αρχάς, επειδή πάντα την προβληματίζε και φόβιζε μια ενδεχόμενη απόφαση της Βενέριας να ενδώσει στο συμβόλαιο του Ξυναία και την την πουλήσει σε αυτόν. Έπειτα, παραδειγματιζόμενη από την ήδη εταίρα Κομιτώ η οποία, εργαζόμενη συγχρόνως και στο θέατρο, κέρδιζε χρήματα και βοηθούσε την οικογένειά της, επιθυμούσε και η ίδια να αυτονομηθεί και να κερδίζει μόνη της τα «προς το ζην». Όμως, όπως διατείνεται ο μυθιστοριογράφος, το σημαντικότερο έρισμα για την κόρη του Ακακίου ώστε να βγει από τον απλό και ονειρικό παιδικό κόσμο και να μπει, προφανώς, βιαστικά και απότομα στην ζωή των ενηλίκων, ήταν η συνειδητοποίηση της γυναικείας φύσης και γοητείας της. Κάτι που στην αρχή πανικόβαλλε την «καλλονή» Θεοδώρα, αλλά κατόπιν τη συνεπήρε και την έπεισε να προχωρήσει στην πρώτη της ερωτική συνεύρεση με τον «φακτιονάριο»,

¹¹³Ο Παύλος, ο επωνομαζόμενος Σιλεντάριος, υπήρξε γιος ευκατάστατου γαιοκτήμονα από τη Γόρτυνα της Κρήτης και γνωστός ποιητής του Βυζαντίου: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. I, σ. 15.

¹¹⁴G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. II-III, σσ. 30-43.

Πορφύριο, έναν από τους καλύτερους αρματοδρόμους των Πρασίνων.¹¹⁵ Και στο σημείο αυτό ο μυθιστοριογράφος, με «διαίτερη» ευαισθησία και αναφορά στα ενδότερα συναισθήματα καθώς και στην ψυχολογική κατάσταση της μετέπειτα αυτοκράτειρας, εικάζει πως η «επανάσταση» των ιδεών της και η «ραγδαία» αλλαγή του όλου «*status*» της ζωής της, δεν αποτελεί μια απλή και «αβασάνιστη» διαδικασία. Τουναντίον η Θεοδώρα, προ του τολμήματός της και με την οξυδέρκεια και την ωριμότητα που την χαρακτήριζε, αν και συνειδητοποιούσε τη σκληρή μοίρα της και τη δυσχερή της θέση, ταυτόχρονα γνώριζε καλά ότι δεν υπήρχε άλλη διέξοδος και θα έπρεπε να υποταχθεί. Έτσι, ακολουθώντας «ακούσια» το παράδειγμα του ανήθικου, της χαλαρής ηθικής και του ηθικού ευτελισμού της μητέρας όσο και της μεγαλύτερης αδελφής, ενέδωσε στην «εκπόρνευσή» της, συνεχίζοντας από την άλλη πλευρά να πολεμά, να αντιδρά και να προασπίζεται τα σωστά ιδανικά στα οποία πίστευε.¹¹⁶

Ο G. Rachtel, σε συνέχεια της αντίθεσής του προς τον λίβελλο του Προκοπίου, αλλά και πλουσιότερος σε περιγραφές και ποικιλία γεγονότων από τον C. Diehl, τον K. Θεοχάρους και τον Τζεζαρέτι, εισέρχεται στην κυρίως μύηση της Θεοδώρας στον ρόλο της εταίρας.¹¹⁷ Έτσι ο ίδιος μυθιστοριογράφος εξιστορεί πως η κόρη του Ακακίου, αφού πρώτα φρόντισε για την περιποίηση του σώματος και του προσώπου της καθώς και για την απόκτηση πολυτελών και περίτεχων ενδυμάτων και κοσμημάτων, κατόπιν άρχισε να συχνάζει με τις φίλες της, κυρίως με τη διάσημη χορεύτρια Ελλαδία¹¹⁸ στα «μεικτά» λουτρά της πρωτεύουσας.¹¹⁹ Στη συνέχεια, πήγαινε στις πολυτελείς κατοικίες των εύπορων φίλων της, όσο και στα συμπόσια που διοργάνωναν οι πατρικοί και βυζαντινοί της άρχουσας τάξης. Εκεί, από τον μυθιστοριογράφο εξαίρονταν τόσο οι γνώσεις της, όσο και η ισχυρή θέληση,

¹¹⁵Πορφύριος Καλλιόπας, γιος του Κάλχα και αρματοδρόμος των Πρασίνων με πολλές νίκες στο ενεργητικό του. Στη Θεοδώρα απεκάλυψε ότι υπήρξε φίλος του πατέρα της και γνώριζε την ίδια όταν εκείνη ήταν πέντε ή έξη χρονών: G. Rachtel, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σσ. 37-39, κεφ. VIII, σσ. 116-120.

¹¹⁶βλ. G. Rachtel, *Θεοδώρα*, κεφ. III, σ. 37.

¹¹⁷Στο σημείο αυτό ο G. Rachtel, με μια ιδιαίτερα πλούσια αναφορά του, εισάγει τον αναγνώστη στον κόσμο, στις συνήθειες και στα μυστικά των διάσημων εταίρων του Βυζαντίου: βλ. G. Rachtel, *Θεοδώρα*, κεφ. VI, σσ. 83-88.

¹¹⁸Ο G. Rachtel, ιδιαίτερα πάντα λεπτομερειακός, αναφέρει ότι η φίλη της Θεοδώρας, Ελλαδία, φημισμένη χορεύτρια της εποχής της και κόρη του χορογράφου Ελλαδίου, η ίδια, ουσιαστικά «λεσβεία», συνήψε ερωτική σχέση με τη Θεοδώρα, μαθαίνοντας της τα μυστικά της ερωτικής συνύπαρξης, καθώς και πολλά μυστικά αρκετών προσωπικοτήτων της Πόλης: βλ. G. Rachtel, *Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 136-138.

¹¹⁹Στα μεικτά λουτρά, στα οποία σύχναζαν κυρίως άνδρες, πήγαιναν, κατά το πλείστο, υπηρέτριες, «πόρνες» και γενικά γυναίκες με ταπεινή καταγωγή. Τουναντίον, οι «σεπτές Δέσποινες» της Κωνσταντινούπολης προτιμούσαν τις «Κωνσταντιανές Θέρμες», όπου υπήρχαν λουτρά και αίθουσες αποκλειστικά γι αυτές: βλ. G. Rachtel, *Θεοδώρα*, κεφ. VI, σ. 89.

ετυμολογία και το θάρρος της. Η Θεοδώρα, παρά τα διαφορετικά όνειρα που έκανε για τον εαυτό της και το μέλλον της, όπως προηγουμένως αναφέρθηκε, εν τούτοις, από τη στιγμή κατά την οποία δεν είχε άλλη επιλογή, ήταν αποφασισμένη να προχωρήσει και να γίνει η πρώτη και η καλύτερη εταίρα της αυτοκρατορίας.¹²⁰

Κατά τον G. Rachet, οι προβλέψεις του Λυδού άρχισαν να υλοποιούνται και η δευτερότοκη κόρη του Ακακίου και της Βενέριας κέρδιζε πια αρκετά χρήματα, ώστε να μπορεί να συντηρεί τη μητέρα και τη μικρότερη αδελφή της Αναστασία. Εκείνη την εποχή, όλοι εξαπλάγησαν από την μεταμόρφωση και αυτοπεποίθηση της Θεοδώρας, η οποία με ακριβά ρούχα, «βαρύτιμα» κοσμήματα και, επιπλέον, γνώστρια της ιδιοσυγκρασίας των ανδρών, των αναγκών τους καθώς και των τεχνικών της ερωτικής συνεύρεσης, διέπρεπε όχι μόνο στη σκηνή του θεάτρου αλλά και στην κλίνη των πιο επιφανών πατρικίων και υπάτων της Κωνσταντινούπολης. Μάλιστα, προ¹/₂ζόντος του χρόνου, η «νεόκοπη» εταίρα, εκτός από τον «επίσημο εραστή» της Πορφύριο τον οποίο έπεισε να αφήσει τους Πρασίνους και να αγωνίζεται με τα χρώματα των Βενέτων, συνήψε ταυτόχρονο ερωτικό δεσμό με τον Παύλο. «Εν τω μεταξύ» κάποια ημέρα, καθώς η Θεοδώρα με τη μητέρα της βρίσκονταν στην αγορά για να ψωνίσουν ρούχα και πολύτιμα αντικείμενα, έξαφνα οι δύο γυναίκες βρέθηκαν «εν μέσω» μιας οξείας, αντιπαράθεσης των δύο φατριών του Ιππόδρομου,¹²¹ ορθόδοξων δηλαδή και μονοφυσιτών αντίστοιχα (512 μ. Χ., περίπου). Ταυτόχρονα, συνέβηκε η Βενέρια να αισθανθεί έντονο πόνο στην καρδιά της και σχεδόν λιπόθυμη να μεταφερθεί στην έπαυλη του Ιλλουστρίου Πομπηίου, ανηψιού του αυτοκράτορα Αναστασίου, για να προστατευθεί από τον άγριο όχλο μέχρι να βρεθεί γιατρός. Όμως, λίγο αργότερα και λόγω μιας πυρκαγιάς που είχε προκληθεί από τους στασιαστές, η «δύστυχη» γυναίκα απανθρακώθηκε από τις φλόγες και άφησε την τελευταία της πνοή εκεί όπου την είχε αφήσει η κόρη της. Έτσι, με την απώλεια της μητέρας της, του μοναδικού ίσως προσώπου που την νοιαζόταν, η

¹²⁰Ο G. Rachet αναφέρει ότι η Θεοδώρα πίστεψε τόσο πολύ στον ρόλο της εταίρας στη ζωή της, ώστε όταν ο Παύλος της πρότεινε νά βρει έναν ευκατάστατο σύζυγο γιατί το επάγγελμα της εταίρας περιφρονούνταν από πολλούς, εκείνη, ετυμολογή και με αυτοπεποίθηση, απάντησε ότι και η ίδια περιφρονούσε άλλο τόσο εκείνους τους ανθρώπους: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. V, σ. 78.

¹²¹Ο G. Rachet αναφέρει ότι η συγκεκριμένη διαμάχη οφειλόταν στη φράση: «*Ἄ σταυρωθεῖς δι' Πμ@ς Τλέησον Πμ@ς*», η οποία, κατ' εντολή του μονοφυσίτη αυτοκράτορα Αναστασίου, προστέθηκε στο τρισάγιο. Τότε ορθόδοξοι Βένετοι και αιρετικοί Πράσινοι ξεσηκώθηκαν και έτσι δημιουργήθηκε μεγάλος αλληλοσπαραγμός, που, ως γνωστό, έγινε αιτία του θανάτου της μητέρας της Θεοδώρας καθώς και ένας ακόμη λόγος για να αυξηθεί το μίσος της για τή φατρία των Πρασίνων: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. X, σσ. 140-157.

Θεοδώρα έμεινε ουσιαστικά μόνη στη ζωή, για να τη συνεχίσει μέχρις ότου βρει την τελική της μοίρα.¹²²

Ο G. Racht, αντιδιασταλτικά με την λακωνικότητα του Προκοπίου και με το ίδιο επιεικές ύφος του C. Diehl, του K. Θεοχάρους και του P. Cezaretti, αναφέρει πως η Θεοδώρα από τον θάνατο της μητέρας της και έπειτα, προόδευσε ακόμη περισσότερο και έγινε η πιο ευειδής και καλλιεργημένη εταίρα της Κωνσταντινούπολης. Κάποια στιγμή, μάλιστα, με ένα άτοκο δάνειο που πήρε από τον Λυδό, αγόρασε μια άνετη κατοικία για την ίδια και την αδελφή της Αναστασία. Όσο αφορά τις ερωτικές συναναστροφές της, της εποχής εκείνης, ο μυθιστοριογράφος αποφαίνεται πως η κόρη του Ακακίου, αρχικά και μάλλον από ευγνωμοσύνη, συνήψε μια σύντομη σχέση με τον Πομπήιο, τον ύπατο που πρόσφερε καταφύγιο στη Βενέρια την ημέρα του τραγικού θανάτου της και είχε επιπλέον φροντίσει για την ταφή της. Στη συνέχεια, η Θεοδώρα, πηγαίνοντας κάποια μέρα να κολυμπήσει στα νερά του Βοσπόρου, συνάντησε εκεί έναν νεαρό ερασιτέχνη ψαρά, τον Προκόπιο, φοιτητή Νομικής στο πανεπιστήμιο της Πόλης¹²³ και καταγόμενο από την Καισάρεια της Παλαιστίνης. Σύμφωνα με τον G. Racht, ο συμπαθητικός στην όψη «γαλανομάτης» εκκολαπτόμενος ιστορικός έμεινε έκθαμβος από το κάλλος της Θεοδώρας. Μάλιστα, στην προσπάθειά του να την γνωρίσει καλύτερα, την πρόσβαλε και εκείνη έφυγε θυμωμένη.¹²⁴

Όπως εξιστορεί ο ίδιος μυθιστοριογράφος, το περιστατικό της συνάντησης Θεοδώρας και Προκοπίου σύντομα λησμονήθηκε και στο μεταξύ η μετέπειτα αυτοκράτειρα, παριστάμενη στο συμπόσιο του τρυφερού φίλου της Παύλου, γνώρισε τον ανηψιό του αυτοκράτορα Αναστασίου και φημολογούμενο διάδοχό του, Υπάτιο. Όμως, όπως διατείνεται ο Προκόπιος, η σχέση της Θεοδώρας με τον συγκεκριμένο ύπατο και παρά τις «φιλότιμες» προσπάθειές της να υπομείνει την ρυπαρότητα, την αλλαζονία και τους αηδιαστικούς του τρόπους, έληξε και αυτή «άδοξα». Η Θεοδώρα δηλαδή, το «μαργαριτάρι της Κωνσταντινούπολης» όπως την αποκαλούσε ο Παύλος, παρότι πίστευε προς στιγμή ότι ο Υπάτιος θα την οδηγούσε στον θρόνο, εν τούτοις πολύ σύντομα συνειδητοποίησε ότι ο συγκεκριμένος ύπατος ήταν κυριολεκτικά άξεστος,

¹²²G. Racht, *Θεοδώρα*, κεφ. IX, σσ. 135-139, κεφ. X, σσ. 140-147.

¹²³Judith Herrin, *Γυναίκες στην Πορφύρα*, σσ. 25-27, 60-61.

¹²⁴G. Racht, *Θεοδώρα*, κεφ. XII, σσ. 179-180.

αηδιαστικός και φιλάργυρος και συνεπώς ανάξιος, τόσο για να παραμείνει σύντροφός της, όσο και για να αναλάβει την εξουσία.¹²⁵ Ωστόσο, σύντομα η κόρη του Ακακίου συνήλθε από την απογοήτευσή της και συνέχισε την «καριέρα» της, επιδιώκοντας ολοένα και περισσότερες «ιδιαιτέρες» υψηλές συναναστροφές. Κάτι εφικτό για την ίδια, κυρίως χάρη στη βοήθεια του φίλου της Παύλου, ο οποίος είχε «εν τω μεταξύ» διορισθεί σιλεντιάριος του «Ιερού Παλατίου».¹²⁶

Ο G. Rachtet, στο σημείο αυτό διαφοροποιημένος από τους υπόλοιπους ιστορικούς και συγγραφείς της συγκεκριμένης μελέτης, αποδίδει την πρώτη συνάντηση της Θεοδώρας με τον τότε απλό σπαθάριο της αυτοκρατορικής φρουράς και μετέπειτα αυτοκράτορα Ιουστινιανό, σε μια μονή της Κωνσταντινούπολης όπου είχε πάει για να ακούσει τις ψαλμωδίες του θαυμάσιου μελωδού, Ρωμανού.¹²⁷ Έκτοτε, όπως έχει ήδη καταγραφεί στο κεφάλαιο, *Θεοδώρα και Ιουστινιανός*, η εταίρα και ο μελλοντικός της σύζυγος συναντήθηκαν επανειλημμένα και σε διάφορα μέρη: από την μονή του Ρωμανού, το «Ιερόν Παλάτιον», την κατοικία του Ιωάννη Στοβαίου, τον Ιππόδρομο, έως και το θέατρο, την κατακλείδα των συναντήσεών τους. Εκεί, κατά τον G. Rachtet, η μιμάδα και ο σπαθάριος αποχωρίστηκαν με μια μεταξύ τους «σιωπηλή συμφωνία» και με τον όρο του Ιουστινιανού να επιστρέψει κοντά του η Θεοδώρα, μόνο ως «σεμνή και έντιμη υφάντρια, γνέθοντας στο κατώφλι του ταπεινού σπιτιού της».¹²⁸

Ο Γάλλος μυθιστοριογράφος, συνεχίζοντας την εξιστόρησή του για την έντονη και περιπετειώδη ζωή της κόρης του Ακακίου ως εταίρας, αναφέρει ότι στο μεσοδιάστημα των συναντήσεων Θεοδώρας και Ιουστινιανού, εκείνη ξαναείδε τυχαία τον Προκόπιο στον Ιππόδρομο. Τότε σύμφωνα πάντα με τον G. Rachtet, ο συντηρητικός και ονειροπόλος νομικός, που έως τότε δεν είχε παρακολουθήσει ποτέ θεάματα, αλλά μόνο μελετούσε και ιδιαίτερα τους κλασικούς συγγραφείς, είχε βρεθεί

¹²⁵Η Θεοδώρα, εξ αιτίας της αποστροφής της για τον Υπάτιο και θέλοντας να πληροφορηθεί αν υπήρχε περίπτωση να γίνει ποτέ αυτοκράτορας, επισκέφθηκε μια μάντισσα και από τον χρησμό της κατάλαβε ότι ήταν, μάλλον, αδύνατη μια τέτοια εκδοχή: G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XVI, σσ. 215-217.

¹²⁶Υπάλληλος της Αυλής, υπεύθυνος για την τήρηση της τάξης στο παλάτι καθώς και την επιβολή σιγής στους αυλικούς, την ώρα της εισόδου του αυτοκράτορα στην αίθουσα του θρόνου: G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XIII, σ. 193.

¹²⁷βλ. G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XV, σσ. 222-227.

¹²⁸βλ. G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XX, σσ. 309-311, κεφ. XXII, σσ. 336-340, κεφ. XXIII, σσ. 359-363, κεφ. XXVI, σσ. 400-405.

εκεί για να παρακολουθήσει μαζί με τον φίλο του Βελισάριο,¹²⁹ την παράσταση της «εξαιρετικής» ηθοποιού και εταίρας «Παναρέτης».¹³⁰ Όμως, πολύ σύντομα και κατά τη διάρκεια της παντομίμας, ο Προκόπιος, στο πρόσωπο της προαναφερόμενης μιμάδας, ανεγνώρισε τη Θεοδώρα και γεμάτος έξαψη για την ευτυχή εκείνη σύμπτωση ζήτησε να την ξαναδεί. Έτσι συνέβηκε και, έπειτα από σύντομο χρονικό διάστημα, οι δύο νέοι συνήψαν ερωτική σχέση που, εν τούτοις, δεν ευόδωσε, παρότι εκείνος την ήλκε αρκετά.¹³¹ Διότι πρώτον, ο «suis generis» και βαθιά θρησκευόμενος Προκόπιος, νοιώθοντας βαθύ ερωτικό συναίσθημα για τη Θεοδώρα και επιθυμώντας να τη «φέρει στον δρόμο του Θεού» και να την παντρευτεί, «μοιραία» συγκρούστηκε με τον ελεύθερο και ανεξάρτητο χαρακτήρα της. Επιπλέον και το πιο σπουδαίο, ήταν εμφανές ότι οι ακριβές συνήθειες της διάσημης εταίρας, η πολυέξοδη ζωή της καθώς και η έφεσή της προς την χλιδή, ήταν πράγματα που ο δεκαοκτάχρονος και ανεπάγγελτος ακόμη φοιτητής αδυνατούσε να της τα εξασφαλίσει όσο και αν αυτός επιθυμούσε.¹³²

Εν τω μεταξύ, σύμφωνα με τον G. Rachtet, ενώ κάποια μέρα η Θεοδώρα έβγαινε με τον Παύλο και την Ελλάδα από το «Ιερόν Παλάτιον», συνάντησε τυχαία έναν εύπορο Άραβα εισαγωγέα, τον Ισάφ,¹³³ ήδη γνώριμό της από κάποιο συμπόσιο στην οικία του Παύλου.¹³⁴ Από τότε, όχι μόνο τον ξανασυνάντησε ως εταίρα, αλλά και συνήψε μαζί του τόσο στενό ερωτικό δεσμό, ώστε μετεκόμισε στο σπίτι του, έγινε «αποκλειστική» ερωμένη του και μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα έφερε στον κόσμο τον γιό του Ιωάννη. Όμως μια μέρα, απροειδοποίητα και τελείως ξαφνικά, ο «εξαιρετικός» ευκατάστατος έμπορος έφυγε για την πατρίδα του τη Μέκκα, παίρνοντας μαζί του το παιδί τους και αφήνοντας στη Θεοδώρα το πολυτελές σπίτι

¹²⁹Ο Βελισάριος, καταγόμενος από τη Γερμανικεία, κωμόπολη της δυτικής Θράκης στα νότια της Σερδικής, σημερινής δηλαδή Σόφιας, γνωριζόταν από παλιά με τον Προκόπιο. Ξανασυναντήθηκε μαζί του στην Κωνσταντινούπολη, όταν και οι δύο τους πήγαν στην πρωτεύουσα για σπουδές: βλ. G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XVI, σ. 231.

¹³⁰Ψευδώνυμο της Θεοδώρας όταν διέπρεπε ως μιμάδα στα θέατρα της Κωνσταντινούπολης. Ο μυθιστοριογράφος αναφέρει ότι μια από τις παραστάσεις της Θεοδώρας εκείνη την ημέρα στον Ιππόδρομο ήταν *Η Αριάδνη στη Νάξο*: G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XVI, σσ. 228-249.

¹³¹Κατά τον μυθιστοριογράφο ο Προκόπιος υπήρξε τόσο «ερωτευμένος» με τη Θεοδώρα, ώστε μέχρι και τραγούδια της αφιέρωνε υπό τους ήχους λύρας: βλ. G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XVIII, σσ. 250-267.

¹³²G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XVI-XXIV, σσ. 228-372.

¹³³Έμπορος από την ιερή πόλη της Αραβίας Μέκκα ή Μακοράβα, καταγόμενος από εύπορη οικογένεια της ίδιας φυλής με τον Μωάμεθ, τους Κορείσιτες και ασχολούμενος με το διαμετακομιστικό εμπόριο: G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σ. 204-206.

¹³⁴G. Rachtet, *Θεοδώρα*, κεφ. XIV, σσ. 204-206.

του, χρήματα και ένα απλό σημείωμα.¹³⁵ Τότε, όπως τουλάχιστον αποφαίνεται ο G. Rachet, η καρδιά της Θεοδώρας αρχικά «ράγισε», διότι αν και αδιάφορη και ίσως αρνητική στο μέγαλωμα και στην ανατροφή του αγοριού της, εν τούτοις, δεν ήθελε με τίποτε να το αποχωρισθεί. Παρά ταύτα και με την πάροδο του χρόνου, η κόρη του Ακακίου λησμόνησε τον μικρό Ιωάννη και πείθοντας τον εαυτό της ότι έτσι θα ήταν μάλλον καλύτερα, συνέχισε με περισσότερο ζήλο την καριέρα της εταιράς.¹³⁶

Ο G. Rachet, ο μόνος από τους ιστορικούς και συγγραφείς αυτής της μελέτης που αναφέρει την ύπαρξη μιας ερωτικής ιστορίας μεταξύ Θεοδώρας και Προκοπίου, διατείνεται πως, έπειτα από την εξαφάνιση του Ισάφ και του παιδιού της, η Θεοδώρα επανασυνδέθηκε με τον Καισαρέα φοιτητή, όμως και πάλι για σύντομο χρονικό διάστημα. Σύντομα η δημοφιλής μιμάδα, κουρασμένη από τον κατακριτικό και απαξιωτικό τόνο του Προκοπίου όπως και από τους «μύδρους» που διαρκώς εξαπέλυε εναντίον της, τον έδιωξε. Κατόπιν συνήψε ερωτική σχέση με τον Εκηβόλιο,¹³⁷ Σύριο ανώτατο αξιωματούχο και παλιό της γνώριμο, με τον οποίο συναντήθηκε τυχαία στο σπίτι του φίλου της, ποιητή Αγαθία. Τελικά, όταν κάποια στιγμή η Θεοδώρα, επισκεπτόμενη τον μάντη Ιωάννη Γναφέα,¹³⁸ έμαθε ότι της προοριζόταν ένα «λαμπρό» πεπρωμένο, τότε απεφάσισε να δεχθεί την πρόταση του Εκηβολίου και να τον ακολουθήσει στη νέα του θέση, αυτήν δηλαδή του επάρχου της Κυρηναΐκης. Έτσι η μεγάλης φήμης εταιρά αν και διήγε μια εύπορη πλέον ζωή, εν τούτοις, με το όνειρο ενός γάμου με τον υψηλά ιστάμενο Εκηβόλιο και προκειμένου να ανέλθει κοινωνικά, εγκατέλειψε συγγενείς και φίλους στην Κωνσταντινούπολη και χωρίς ενδοιασμούς ακολούθησε τον διοικητή και τη μοίρα της.¹³⁹

4. Συμπεράσματα

¹³⁵G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. XXIV, σσ. 370-372.

¹³⁶βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. XXV, σσ. 373-386.

¹³⁷Αξιωματούχος του Βυζαντίου, καταγόμενος από την Τύρο της Συρίας και μετέπειτα διοικητής του επαρχάτου της Κυρηναΐκης: βλ. G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. XXIII, σσ. 344-345, κεφ. XXV, σσ. 384 - 385.

¹³⁸Μάγος και μάντης, από τους ικανότερους στην Πόλη. Καταγόμενος από τις Θήβες της Αιγύπτου και φίλος του μονοφυσίτη επισκόπου και μετέπειτα Πατριάρχη Αλεξανδρείας, Σεβήρου, σπούδασε ελεύθερες τέχνες στη Βηρυτό της Φοινίκης: G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. XXV, σ. 376.

¹³⁹G. Rachet, *Θεοδώρα*, κεφ. XXVI-XXVI, σσ. 373-412.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο της εκπόρνευσης και έντονης ερωτικής ζωής της Θεοδώρας, πιστεύω πως είναι φανερή και αρκετές φορές έκδηλη η τάση των τεσσάρων σύγχρονων συγγραφέων της μελέτης μου να συμφωνούν με τη γνώμη, αλλά και με κάποια από τα αφηγηματικά αποσπάσματα του Προκοπίου για την «πάλαι ποτέ» εταίρα και μετέπειτα βυζαντινή αυτοκράτειρα. Έτσι, C. Diehl, K. Θεοχάρους, P. Cezaretti και G. Rachet, στην εξιστόρησή τους σχετικά με την «ανίερη» συμπεριφορά και κάποιες από τις «μιαρές» πράξεις της πρώην μιμάδας και γυναίκας ελευθερίων ηθών, ταυτίζονται, ίσως και πέρα από το αναμενόμενο, με το κείμενο του Καισαρέα χρονικογράφου. Παρά ταύτα, όμως, είναι συγχρόνως εμφανές ότι από το εξιστορηματικό ύφος των παραπάνω ιστορικών και μυθιστοριογράφων, απουσιάζει παντελώς, θα τολμούσα να πω, κάθε ίχνος του «μνημειώδους» ψόγου και της ειρωνείας του Προκοπίου προς την τότε εταίρα, αλλά και μετέπειτα αυτοκράτειρα Θεοδώρα.

